

SLOVENSKA

vestnik

Letnik XVII.

Celovec, petek, 14. december 1962

Štev. 50 (1074)

Pogajanja za sestavo nove zvezne vlade:

Kjub številnim sejam še nobenega zblizanja med ÖVP in SPÖ

Dva tedna se že vlečejo pogajanja med ÖVP in SPÖ o sestavi nove zvezne vlade, toda kljub številnim sejam in posvetovanjem predstavnikov obeh velikih strank doslej še ni prišlo do kakšnega zblizanja. Nasprotno se je v teh dneh pokazalo, da postaja prepad med njima čedalje večji in so se na zadnjih sejah mnogo več bavili s podrobnimi manj pomembnimi vprašanji kot pa z načelnimi problemi, ki jih je treba rešiti v zvezi z bodočim sodelovanjem v vladi. Zlasti pa ovira plodno delo čedalje večja zahtevnost ÖVP, ki si hoče usvariti mnogo večji vpliv, kot ji pripada na podlagi večine samo petih mandatov v novem parlamentu.

Kako si predstavlja ÖVP „sodelovanje“ v novi vladi, je morda najbolj razvidno iz tega, da hoče socialistom prepustiti le štiri ministrstva, ostalih osem pa obdržati zase, ker so to zahtevo „izrekli in potrdili volivci“ na volitvah 18. novembra. Pri tem pa preze, da je dobila le kakih 66.000 glasov več in je v parlamentu le za 5 mandatov močnejša od SPÖ! Vendar ji to očitno zadostuje, da zahteva zdaj dobri dve tretjini mest v vladi in poleg tega še povečan vpliv tudi v raznih drugih ustanovah.

Ob takem zadržanju je seveda razumljivo, da SPÖ ne more pristati na močno pretirane zahteve ÖVP. Toda tudi v široki javnosti je te dni veliko razpravljanja o dunajskih pogajanjih in je pogosto slišati mnenja, ki izražajo zaskrbljenost glede bodočega razvoja v Avstriji. Pri volitvah v novi državni zbor se je avstrijsko prebivalstvo izjavilo za nadaljnje sodelovanje med o-

Takih in podobnih „načrtov“ pa ima ÖVP še več, ki vsi stremijo za tem, da bi bila bodoča politika Avstrije taka, da bi bogati postali še bogatejši, revnim pa naj bi prirezali že doslej precej pičel kos kruha. Sicer pa se ÖVP očitno sploh ne mudi s sestavo nove vlade, kajti ravno te dni je

Predsednik Tito v Sovjetski zvezi:

„Narode obeh držav veže borba za mir“

Med svojim obiskom v Sovjetski zvezi je predsednik FLR Jugoslavije maršal Tito s svojim spremstvom obiskal razne kraje, kjer povsod so mu priredili pristržne sprejeme. Posebno veličasten je bil sprejem v Volgogradu (nekdanjem Stalingradu — op. ured.), v mestu, ki pomeni zgodovinsko preokretnico v zadnji svetovni vojni. V tovarni traktorjev »Čerdrinski« je predsednika Tita in ostale jugoslovanske predstavnike pozdravilo okoli 10 tisoč delavcev, pred katerimi je predsednik Tito poudaril, da imata Jugoslavija in Sovjetska zveza isti skupni smoter in ta skupni smoter združuje narode obeh držav v miru prav tako, kot jih je združeval v borbi proti skupnemu sovražniku. Narode Sovjetske zveze in narode Jugoslavije veže skupni cilj: borba za mir. Mir je potreben vsem narodom, ker

eden izmed visokih predstavnikov stranke izjavil, da se tudi prejšnje vlade niso predstavile že na prvi seji novega parlamenta.

Na volitvah 18. novembra izvoljeni parlament se bo danes sestel na svoji prvi seji, kjer bo izvolil novo predsedstvo in posamezne pododbore. Za novega drugega predsednika parlamenta so socialisti predvideli dosedanjega ministra ing. Waldbrunerja, kateri je že na torkovi seji ministrskega sveta vzel slovo od ostalih članov zvezne vlade in se mu je kancler dr. Gorbach pristržno zahvalil za njegovo dolgoletno delo „za Avstrijo in za sodelovanje v vladi.“

samo v miru lahko premagajo težave in gradijo boljše življenje. Maršal Tito je izrazil tudi zadovoljstvo, da se odnosi med Jugoslavijo in Sovjetsko zvezo zadnje čase tako dobro razvijajo, da odpirajo nove možnosti za medsebojno boljše spoznavanje in zblizanje. Izrazil je upanje, da bodo ti odnosi še bolj trdni, kajti »to zahtevajo od nas veliki smotri: izgradnja nove človeške družbe in mir na svetu.«

Zadovoljstvo nad izboljšanjem odnosov med obema državama je bilo izraženo tudi ob raznih drugih priložnostih, posebno pa je bila želja po dobrem sodelovanju med Jugoslavijo in Sovjetsko zvezo poudarjena na razgovorih med predsednikom Titom in sovjetskimi premierom Hruščovom, ko sta izmenjala mnenja o vseh vprašanih nadaljnjega razvoja jugoslovansko-sovjetskih odnosov.

Sodnik je postal obtoženec

Proces proti Združenju žrtev nacizma v Berlinu spet odložen

Tisti zahodnonemški krogi, ki danes spet vidijo svojo glavno nalogo v tem, da preganjajo bivše žrtve nacizma, so ponovno utrpeli velik poraz. Pred upravnim sodiščem v Berlinu, kjer se je 29. novembra začel sodni proces proti Združenju žrtev nacizma z namenom, da bi to organizacijo proglasili za „komunistično“ in jo prepovedali, se je namreč nekaj zgodilo, s čimer aranžerji lova na žrtve nacizma očitno niso računali: predstavniki Združenja žrtev nacizma so predsednika sodnega senata Wernerja obtožili, da je bil član nacistične stranke in SA; tako je iz sodnika nastal obtoženec.

Sodišče je bilo prisiljeno odložiti proces proti Združenju žrtev nacizma, in sicer najprej do 7. decembra, nato pa za nedoločen čas, kajti imenovano združenje pripravlja obširno dokumentacijo o Wernerjevi nacistični dejavnosti in o tistih, ki tičijo za procesom v Berlinu.

Vendar to ni edini vzrok za odložitev obravnave. Kot glavni razlog navajajo številne proteste antifašističnih organizacij in javnosti iz mnogih evropskih držav, saj je samo iz Francije prišlo na naslov zahodnonemškega upravnega sodišča in zahodnoberlin-

skega senata okoli 150.000 protestov, medtem ko so v Stockholmu ustanovili poseben odbor za obrambo zahodnonemškega Združenja žrtev nacizma.

Boj proti žrtvam nacizma in sploh proti demokratičnim in antifašističnim silam v Zahodni Nemčiji je torej doživel nov poraz: pred vso svetovno javnostjo so bile razkrite današnje razmere v tej državi, kjer nekdanji nacistični veljaki že spet hočejo soditi svojim bivšim žrtvam. Pa kaj bi se temu čudili, saj je po podatkih, ki so bili objavljeni v zvezi s procesom v Berlinu, v zahodnonemškem sodstvu še vedno 1155 sodnikov iz nacističnega sodnega aparata!

Protest jugoslovanske vlade

zaradi ustaških zločinov v Zahodni Nemčiji

Kakor smo poročali v zadnji številki našega lista, je skupina fašistično nastrojenih emigrantov v Bonnu napadla tamkajšnje jugoslovansko predstavništvo, kjer je bilo več oseb ranjenih, poslopje pa močno poškodovano. Jugoslovanska vlada je v tej zvezi poslala preko švedskega veleposlaništva v Bonnu, ki zastopa v Zahodni Nemčiji tudi koristi Jugoslavije, protestno noto zahodnonemški vladi, v kateri ostro protestira zaradi dopuščanja delovanja emigrantskih organizacij v Zahodni Nemčiji, kar je tudi omogočilo zadnji ustaški zločin.

V svoji noti jugoslovanska vlada opozarja zahodnonemško vlado da so za protijugoslovansko provokacijo krivi elementi, ki so v Jugoslaviji proglašeni za vojne zločince. Vlada Zahodne Nemčije je sicer leta 1955 uradno obvestila jugoslovansko vlado, da ne bo trpela na svojem ozemlju delovanja, ki bi bilo usmerjeno proti integriteti jugoslovanske države, toda praksa zadnjih let je pokazala, da so ustaški elementi neovirano obnovili svoje protijugoslovansko delovanje in da je glavna naloga raznih verskih, socialnih in kulturnih emigrantskih organizacij v Zahodni Nemčiji dejansko borba proti integriteti Jugoslavije, organiziranje raznih težav za diverzantske akcije ter izdajanje raznih listov in časopisov, v katerih se celo poziva na obračun z Jugoslavijo. Pasivno zadržanje zahodnonemških oblasti je še bolj ohrabilo te elemente, tako da je povečanje njihove aktivnosti samo logičen rezultat dejanskega stanja.

Jugoslovanska vlada sprejema na znanje obžalovanje zahodnonemške vlade in pripravljenost, da povrne škodo in napoved ostrih ukrepov proti zločincem, toda istčasno ugotavlja, da je kljub podobnim izjavam v preteklosti prišlo do povečanja delovanja protijugoslovanskih elementov v Zahodni Nemčiji. Zato jugoslovanska vlada ugotavlja, da ne zadostuje samo strogo kaznovanje neposrednih izvršiteljev zločina, temveč da je potrebno dokončno preprečiti delovanje vseh emigrantskih organizacij, ki se ukvarjajo oziroma vzpodbujajo na zločinsko delovanje proti Jugoslaviji. Hkrati jugoslovanska vlada ponavlja zahtevo, da se Jugoslaviji izroče vsi vojni zločinci, ki so na ozemlju Zahodne Nemčije. Končno je v noti jugoslovanske vlade rečeno, da bi s temi ukrepi Zahodna Nemčija pokazala, da je pripravljena preprečiti nadaljnje poslabšanje že tako nezadovoljivih odnosov med obema državama.

V koroškem deželnem zboru:

Nekulturna razprava o kulturi

Med razpravo o deželnem proračunu v koroškem deželnem zboru je prišlo prav pri obravnavanju kulturnih problemov do skrajno nekulturnih izpadov tako proti koroškim Slovincem kakor tudi proti sosedni Sloveniji in Jugoslaviji. Povod za to je dal FPÖ-jevski deželni poslanec Silla, pridružil pa se mu je še ÖVP-jevski deželni poslanec Einspieler, tako da je spet postalo zelo očitno, kako daleč sega sorodstvo med obema desničarskima strankama, kadar gre za zastopanje skrajno nacionalistične in šovinistične politike.

(Bolj obširno o teh vprašanjih bomo poročali v prihodnji številki našega lista — op. ured.)

bema velikima strankama, zato zdaj ne more odobravati stremljenja ene stranke po močno prevladujočem vplivu, ki bi že nevarno mejil na samovlado. Predvsem v delavskih vrstah pa vzbuja resno zaskrbljenost še ÖVP-jevski načrt s poddržavljenimi obrati, za katere predvideva razprodajo 49 % delnic, kar bi — kot je te dni izjavil zunanji minister dr. Kreisky — po morebitnem vstopu Avstrije v EWG na široko odprlo vrata inozemskemu kapitalu v avstrijska poddržavljena podjetja.

Deželni zbor je razpravljal o proračunu 1963

V teh dneh je koroški deželni zbor razpravljal o deželnem proračunu za leto 1963, o katerem smo v našem listu na kratko že poročali. Tokratno zasedanje deželnega zbora je še vodil predsednik Sereinigg, ki pa se je odločil, da po končani proračunski razpravi izstopi iz aktivne politične službe in prepusti mesto prvega predsednika deželnega zbora dosedanjemu tretjemu predsedniku Tillianu, katerega bo nasledil deželni poslanec Ebner.

Razprava o deželnem proračunu je — če upoštevamo trenutna nenavadno trda pogajanja za sestavo nove zvezne vlade — potekala v razmeroma mirnem ozračju. Predvsem med obema velikima strankama tokrat ni prišlo do sicer običajnih medsebojnih izpadov in so nekoliko bolj »ostro« govorili pravzaprav le poslanci FPÖ in KPO. Med temi je prišlo do živahne polemike zlasti v zvezi z vprašanjem vključitve Avstrije v EWG, ko je

FPÖ-jevski zastopnik kategorično zahteval (v deželnem zboru je taka zahteva seveda nekoliko zgrešena) jasno odločitev zvezne vlade: ali EWG ali Vzhod, medtem ko je komunistični poslanec Kazianka nakazal nevarnosti, ki s strani EWG grozijo nevtralnosti Avstrije.

Sicer pa je deželni zbor skoraj brez spremembe sprejel osnutek proračuna, kakor ga je predložil deželni finančni referent deželni svetnik Sima. Najbolj vidna sprememba je edinole v tem, da je bil tretji del proračuna, tako imenovani eventualni proračun, odpravljen in vključen v redni proračun. Tako znaša deželni proračun za leto 1963 v rednem proračunu 663,6 milijona šilingov ter v izrednem proračunu 66,6 milijona šilingov dohodkov in izdatkov, torej vsoto, ki je bila predvidena že v svojočasno predloženem osnutku proračuna.

Pomembna zadružna jubileja v Šmarjeti in v Št. Janžu v Rožu: Duha starih generacij in sodobno moderno delo v naše zadruge!

Lteos, ko je postala Hranilnica in posojilnica Št. Jakob v Rožu kot najstarejša slovenska hranilnica in najstarejša kreditna zadruga v Avstriji stara 90 let, so tudi številne druge slovenske hranilnice in posojilnice na Koroškem obhajale zelo pomembne jubileje svojega obstoja. Svojo sedemdesetletnico sta obhajali Hranilnici in posojilnici v Št. Janžu v Rožu in Št. Lenartu pri sedmih studencih, v 61. leto svojega delovanja pa so stopile Hranilnice in posojilnice v Galiciji, Globasnici in Hodišah, medtem ko sta postali Hranilnici in posojilnici v Šmarjeti v Rožu in na Kostanjah letos 50 let stari.

Preteklo soboto in nedeljo sta dve od letošnjih jubilarntk slavili svoja jubileja. Šmarjeta v Rožu je v soboto slavila 50-letnico svoje Hranilnice in posojilnice, Št. Janž in okolica pa v nedeljo 70-letnico šentjanske kreditne ustanove.

V Šmarjeti: Iz mladih „šparovcev“ trdni gospodarji in ugledni zadrugniki

Pri Kramarju v Šmarjeti se že dolgo ni zbralo toliko ljudi k zadružni prireditvi, kot se jih je zbralo topot. Po maši za umrle zadružnike je bil dopoldne občni zbor, pri katerem otvoritvi je predsednik Jože Mihor med številnimi udeleženci posebno pristrčno pozdravil edinega še živečega ustanovitelja šmarješke Hranilnice in posojilnice, 88 let starega Ivana Božiča, pd. Fosarja na Dobravi, in poslevočnega podpredsednika Zveze slovenskih zadrug v Celovcu dr. Mirta Zwitterja.

Slavnostni govor na občnem zboru je imel poslevočedi podpredsednik šmarješke Hranilnice in posojilnice Janez Korenjak. V orisu nastanka zadruga se je zlasti spomnil ustanoviteljev župnika Hrabeta, Jančičevega in Kramarjevega očeta, Strugarja in Bolteja v Doljni vasi, Čopiča v Šmarjeti, Sušnika na Vrhu ter Fosarjevega očeta na Dobravi. Ti moške so položili šmarješki Hranilnici in posojilnici tako trdne temelje, da jih niti razdejanja prve in še posebno druge svetovne vojne niso mogle zmagati. Zadruga je prestala vse te čase in je po vsakem udarcu znova zaživela, znova pričela zbirati denarje in pomagati s posojili vsem, ki so bili v stiski.

Istočasno pa je šmarješka Hranilnica in posojilnica vseh 50 let vršila pomembno vzgojno nalogo s tem, da je pričela smisel za varčevanje buditi že med šolsko mladino. Mladi „šparovci“ so postali trdni gospodarji in ugledni zadrugniki, ki so svojo Hranilnico in posojilnico uspešno krmarili vse v današnje dni. Nekdanji mladi „šparovci“ so bili vedno spet tisti, ki so po vojnah, razdejanjih in inflacijah zgrabili prvi za delo in pričeli nositi svoj denar v posojilnico in ga preko

nje posojati sosedom in sovaščanom v stiski. Njihov zgled je vedno obrodil bogate sadove ter udril zaupanje v Hranilnico in posojilnico, katerega najbolj dokaz je bila nepričakovano velika udeležba na proslavi 50-letnice.

Na slavnostnem občnem zboru Hranilnice in posojilnice v Št. Janžu v Rožu

V Št. Janžu: 70 let pomoči proti potujčevanju za blaginjo domačih kmetov, delavcev in obrtnikov

Pri Tischlarju v Št. Janžu v nedeljo popoldne ni bilo nič manj svečano, kot dan poprej pri Kramarju v Šmarjeti. Tudi tukaj sta odsevala prazničnost in ponos nad jubilejem ustanove, ki je na dolgi poti 70 let prebudila srednji Rož od Sveč do Kožentavre in tja mimo Velinje vasi in ki mu je pomagala, da se je lažje branil pred potujčevanjem. Ob poročilu podpredsednika Florijana Lapuša, v katerem je orisal nastanek in razvoj šentjanske Hranilnice in posojilnice, smo šele docela

zaznali pomembno vlogo, ki jo je po svoji ustanovitvi 6. marca 1892 odigrala ta ustanova kmečke in narodne samopomoči v srednjem Rožu.

Nastala na pobudo v Št. Janžu začasno službojočega češkega duhovnika Dragotina Rousa je pod desetletnim predstvom Martina Štiha pd. Šlemca v Št. Janžu močno utrdila gospodarski položaj Št. Janža in okolice. S tem je tudi odločilno zajezila val germanizacije, ki je prihajal iz sosedne Svetne vasi in Bistrice v Rožu. Takratno veljavo mlade Hranilnice in posojilnice med ljudstvom najbolj karakterizira dejstvo, da je pri drugih volitvah po njenem nastanku prišla tudi občinska uprava v roke slovenskih zadružnikov, v katerih je ostala polnih 37 let do prihoda nacizma.

Razdejanje prve svetovne vojne in njene posledice, ki so se vlekle tja v leta po inflaciji leta 1925, je šentjanska Hranilnica in posojilnica razmeroma naglo prebolela. Pod

predstvom svojega drugega predsednika Matevža Krasnika pd. Bvatnika v Št. Janžu, ki ji je predsedoval od leta 1904 do svoje smrti leta 1937, in ob agilnosti takrat mlade generacije na čelu s Florijanom Lapušem je v teku 5 let takorekoč iz nič nabrala do leta 1930 hranilnih vlog v vrednosti 170.000 predvojnih šilingov, kar odgovarja sedanji vrednosti 2 milijonov šilingov.

Po razpustu leta 1941 in izropanju v obdobju nacističnega nasilja in upravljanja njegove premoženja je šentjanska posojilnica že leta 1947 pričela zopet samostojno poslovati. Na odločilnih mestih odbora je občni zbor 7. avgusta 1947 spet potrdil sedanjega Matevža Krasnika, ki je bil na predsedniško mesto izvoljen po smrti svojega očeta leta 1938, in izkušenega zadružnega voditelja Florijana Lapuša, ki dela že 37 let v slovenskem zadružništvu na Koroškem. V tem obdobju je Hranilnica in posojilnica zgradila svoj ponosni Zadružni dom in dobila po 60 letih gostčenja pri Šlemcu in pri Tischlarju končno svoje ponosno lastno poslopje, v katerem imata svoje prostore tudi Kmečka gospodarska zadruga Št. Janž v Rožu in Slovensko prosvetno društvo.

V vsej dolgi dobi 70 let je šentjanska Hranilnica in posojilnica obvarovala desetletne kmetov in obrtnikov od Sveč in Mač do Kožentavre pred propadom, vedno pa je imela tudi odprto srce in razumevanje za težave in želje delavcev, ko so potrebovali njeno pomoč. Svojemu staremu poslanstvu pomoči in vzgoje k varčljivosti je zvesta tudi še danes, kar najbolj potrjuje njeno delo med šentjansko šolsko mladino, katere je lani po svojih šparovskih naložila pri hranilnici 10.000 šil. Tako tudi ob svoji 70-letnici smelo vrši svojo nalogo, ki so ji jo začrtali njeni ustanovitelji in prvi odborniki Martin Štih, Valentin Serajnik in Martin Švajger iz Št. Janža, Božijan Plajer iz Podslnje vasi, Janez Kuraš iz Bistrice, Rok Pak iz Sveč, Anton Weis iz Kožentavre, Franc Harnisch iz Struge ter Janko Jesenko in Rupert Krušic iz Velinje vasi.

Tako v Šmarjeti kot v Št. Janžu navzoči poslevočedi podpredsednik ZSZ dr. Mirt Zwitter je čestital zadrugama k njunima jubilejema ter imel ob tej priložnosti globoko zasnovana govora, v katerih je med drugim dejal, da je pot, ki sta jo v teh desetletjih prehodili, ista trnjava pot, kot jo je moralo prehoditi vse slovensko zadružništvo na Koroškem. Dr. Mirt Zwitter je v nadaljnjem nanizal vrsto dragocenih ugotovitev in vzpodbudnih misli k sedanjosti in bodoči vsebini slovenske zadružne dejavnosti na Koroškem. Da pa bomo te naloge zmogli je zaključil, je potrebno, da poživimo med nami stari zadružni duh dveh generacij in da mu damo sodobne in moderne oblike dela, kakršne zahteva industrijski čas, sredi katerega stojimo.

POŠIROKEM SVETU

NEW YORK. — „New York Times“ piše, da je pomirljivi govor Waltherja Ulbrichta v Berlinu dovolj pomemben in da zasluži, da Zahod nadalje proučuje možnosti za „modus vivendi“ v Berlinu. Ulbrichtov govor odraža interes za pogajanja, „kar Zahod gotovo ne bo zavrnil“, piše list. Predsednik državne sveta DR Nemčije je namreč izjavil pripravljenost za pogajanja z Zahodno Nemčijo in pri tem dejal, da terjaja koeksistenca razumne kompromise.

LIZBONA. — Sto političnih jetnikov v trdnjavi Peniche blizu Lizbone je stopilo v gladovno stavko, za katero so se odločili zaradi neznoznega stanja v zaporih, ki ogroža njihovo življenje. Zelo slaba je, kakor poroča pariški „Humanite“, tudi hrana. Jetniki so zaprti v posameznih celicah in ne pridejo v stik niti na sprehodu. Pazniki najdejo številna povodov za to, da vsakodnevno kaznujejo jetnike.

DUNAJ. — Jugoslovanski veleposlanik na Dunaju Ivo Serajčić je v petek prejšnjega tedna priredil kosilo v čast predsedniku avstrijske republike Schürfu. Na kosilu so bili tudi predsednik parlamenta dr. Maleta ter člani zvezne vlade.

ATENE. — Lastnik in direktor opozicijskega lista „Atinaiki“ sta bila obsojena na 15 mesecev zapora zaradi žaljive kraljice. List je objavil članek, v katerem je rečeno, da je kraljica pustila svojo mater brez sredstev za življenje.

BEOGRAD. — V državni sekretariatu za zunanje zadeve prihajajo vsak dan protestna pisma, v katerih organizacije zveze borcev, kolektivi in posamezniki iz države izražajo proteste in ogorčenje sprčo terorističnega napada ustašev na jugoslovansko predstavništvo v Zahodni Nemčiji.

DAMASK. — V Iraku bodo prve splošne volitve opravili naslednje leto. Sirjski časopisi, ki objavljajo to vest, pišejo, da je o tem obvestili člani sirjske vladne delegacije iraški premier Kasem ob njenem obisku v Bagdadu. Poročajo tudi, da se premier Kasem poteguje za predsedniški sistem oblasti, in sicer tako, da bi vsi volivci neposredno sodelovali pri volitvah novega predsednika Iraka.

MOSKVA. — V kratkem bo izšla „Zgodovina Jugoslavije“ v izdaji Akademije znanosti ZSSR. To bo prvo večje znanstveno delo, ki zajema zgodovino narodov Jugoslavije do ustanovitve FLRJ.

RIM. — V soboto se je v Rimu zaključila prva faza ekumenskega koncila v baziliki sv. Petra. Slovesnost so prisostvovali tudi nekatališki opazovalci, člani diplomatskega zbora in številne druge osebnosti. Po končani slovesnosti je papež prebral svoj govor v latinščini, ki je trajal 25 minut. Govoril je o dodejanju del koncila in o delu, ki ga še čaka.

MOSKVA. — Tass javlja, da so sovjetski radi astronomi zbrali podatke, iz katerih izhaja, da znatna temperatura na površju Venera verjetno 400 stopinj C. S pomočjo velikega radioteleskopa so znanstveniki v leningraskem observatoriju Pulskovo izvršili lansko jesen številna opazovanja Venera, ko je ta bila blizu Zemlji. Izračunali so, da je atmosferski pritisk na Veneri mnogo večji kakor pritisk na Zemlji.

PRAGA. — V Prag so zaključili XII. kongres KP ČSSR. Na zaključni seji so sprejeli poročilo CK in resolucijo. Izvolili so tudi novi centralni komite KP ČSSR. Za prvega sekretarja je bil ponovno izvoljen Antonin Novotný.

ATENE. — Študenti atenske univerze so imeli množično protestno zborovanje in se odločili izvesti referendum o zahtevi, da je treba določiti 15 odstotkov državnega proračuna za šole in študente. Študenti nameravajo prepotovati vsa Grčijo in zbirati podpise državljanov, hkrati pa bodo pripravili tudi osnutek zakona in ga izročili poslancem opozicije. Po pisanju tiska bi sredstva za šolanje dobili z zmanjšanjem stroškov za armado in javno varnost.

WASHINGTON. — Predsednik pododbora predstavniškega doma za Afriko je izjavil, da je senator Ellender, ki poluje po Afriki, govoril v svojem imenu, ne pa v imenu kongresa. Senator Ellender je v Salisburyju v Južni Rodenziji izjavil, „da bi rad videl kakšen del Afrike, kjer so Afričani sposobni za avtonomijo“ in da v Afriki ni območja, kjer bi bili Afričani sami dosegli najmanjši napredek. Zaradi teh izjav so Ellenderju zavrnili vizume Gana, Etiopije in Tanganjike.

KÖBENHAYN. — Sodisce v Københavnu je kaznovalo lastnika nekega hotela v danskem glavnem mestu, ki nedavno ni hotel sprejeti gosta zlat, ker je bil črnc. Ta dogodek, ki se je pripetil v začetku oktobra, je vzbudil številne proteste in kritike danske javnosti. Sodisce je obrazložilo obsodo s tem, da je rasna diskriminacija v kakršni koli obliki v nasprotju z danskimi zakoni.

PARIZ. — Francoski zunanji minister Couve de Murville se bo sestal v Parizu z zahodnonemškimi zunanjimi ministri Schröderjem. Razgovorjata se bosta o francosko-zahodnonemškem sodelovanju.

WASHINGTON. — Ameriška komisija za atomsko energijo je javila, da so ZDA in Velika Britanija izvršile podzemeljsko jedrsko eksplozijo v Nevadi. To je že drugi skupni poizkus v okviru sporazuma med obema državama.

TOKIO. — Pri eksploziji, do katere je prišlo v japonski tovarni eksplozivov „Carlits“, je izgubilo življenje pet delavcev, 30 pa je bilo ranjenih.

DÜSSELDORF. — Vinski trgovec Heldemanns iz Düsseldorfa je bil nedavno s štirimi svojimi pomočniki obsojen od tržnih oblasti, da je prodajal in proizvajal „vino“, izdelano iz vode, glicerina, raznih kislin in minimalne količine suhega grozdja. Ta svoj proizvod je dalje časa prodajal pod etiketo renškega rizlinga in to celo vladi Severne Rene in Westfalije za reprezentančne prireditve. Tržne oblasti so pri tem vinskem trgovcu našle dovolj „su-rovin“ za proizvodnjo nekaj milijonov litrov „rizlinga“.

MNENJE DRUGIH

Zaskrbljenost ob novih obratih

Pod tem naslovom je ljubljansko „Delo“ v eni izmed zadnjih števil poročalo o nameravanem ustanavljanju novih industrijskih podjetij na južnem Koroškem. O teh načrtih poročamo danes na četrti strani našega lista, vendar ponatiskujemo tukaj tudi omenjeni članek, v katerem je rečeno:

Ko je koroški deželni zbor 18. julija 1956 za gospodarsko sanacijo južne Koroške sklenil dopolnilni program obnove, je bila s tem tudi z uradne strani priznana gospodarska zaostalost tistega dela Koroške, kjer živi slovenska narodna manjšina. Na to zaostalost je že vsa povojna leta vedno spet opozarjal zlasti tisk koroških Slovencev, ki je poudarjal, da domovina Avstrija ne ravna mačehovski le s svojimi državljanji slovenske narodnosti, marveč da zapostavlja in zanemara tudi njihovo ozemlje. Najbolj zgovorna priča tega mačehovstva je bila in je v veliki meri še danes južna Koroška, ki je v primerjavi s severnimi predeli dežele nesorazmerno revna z industrijo in drugimi gospodarskimi objekti, njeni kraji pa prav tako nesorazmerno »bogati« z delovno silo, ki mora zaradi pomanjkanja stalnih delovnih mest iskati zaposlitve izven domačega kraja.

Od sklenitve omenjenega dopolnilnega programa in s tem uradne potrditve gospodarske zaostalosti južne Koroške je minilo že dobrih šest let. Vsaj v zadnjem času je začela južna Koroška tu in tam počasi spreminjati svojo dosedanja podoba gospodarske »trnjulčice«: v Kazazah je nastala nova elektrarna, s katero je dobila Podjuna svoje veliko jezero in se kot enakopravna dolina vključila v deželo jezer; tako imenovana podjunska železnica dobiva polagoma svojo podobo, čeprav še nikomur ni jasno, koliko bo nova prometna zveza dejansko služila tem krajem. Nekoliko bolje pa se širijo tudi nove ali vsaj obnovljene in modernizirane ceste, ki so eden glavnih pogojev za vključitev pokrajine v splošni gospodarski proces.

Poleg teh za vsakogar vidnih ukrepov pa pod plaščem internih pogajanj dozorevajo tudi še druga prizadevanja. Prav te dni je poročal koroški tisk, da so bili v glavnem uspeš-

no zaključeni razgovori o naselitvi novih industrijskih obratov v posameznih krajih južne Koroške. Tukajšnje prebivalstvo načelno sicer pozdravlja ukrepe, s katerimi naj bi bila zagotovljena stalna delovna mesta v domačem kraju in bi se vsaj delno zajezilo odseljevanje v tujino, ima pa v konkretnih primerih resne pomisleke, ker pri ustanavljanju novih industrijskih obratov ne gre za domača koroška niti avstrijska podjetja, marveč skoraj brez izjeme za podjetja iz Nemčije. Ob tem so seveda posebno zaskrbljeni tukajšnji Slovenci, ki imajo prebriske izkušnje, saj jih je zgodovina naučila, da je gospodarski infiltraciji navadno sledil tudi politični pritisk, ki se je prej ali slej izrodil v splošni velikonemški »Drang nach dem Süden« z vsemi tragičnimi posledicami. Zato ne morejo razumeti, kako si pristojni činitelji v deželi in državi zamišljajo popravilo škode, ki sta jo južna Koroška in njeno prebivalstvo utrpela zaradi dolgoletnega vsestranskega zapostavljanja, da zdaj na široko odpirajo vrata tujemu kapitalu in s tem tujemu vplivu, od katerega tudi ob največjem optimizmu ni mogoče pričakovati, da bo pozitivno prispeval k izboljšanju ozračja, v katerem se odvijajo odnosi med obema narodoma v deželi. Škoda, prizadejana južni Koroški v zadnjih desetletjih, je tudi moralna in jo je mogoče popraviti le s tem, da se ustvarijo taki pogoji, da bosta oba naroda ob vsestranski enakopravnosti lahko iskala in našla pot do medsebojnega razumevanja in strpnega sožitja.

Tudi Južni Tirolci niso načelno proti industrializaciji svoje dežele, se ji pa upirajo z vso odločnostjo, če naj bi služila le kot sredstvo za tujerodno priseljevanje in umetno spreminjanje nacionalnega obeležja manjšinskega ozemlja. Podobne pomisleke imajo tudi koroški Slovenci in pravijo: »Smo za dopolnilni program obnove naših gospodarsko zaostalih krajev, nikdar pa ne bomo soglašali s tem, da bi uresničitev tega programa ustvarila razmere, v katerih bi se nadaljevalo in celo stopnjevalo raznarodovanje avtohtonega slovenskega ljudstva na Koroškem!«

Nova obveščevalna sredstva niso izpodrinila tiska

Bilo je, ko so se mnogi ljubitelji tiskane besede resno balli, da bo tisk po uveljavljanju novih obveščevalnih sredstev zgubil svojo prvotno veljavo. Tisk je bil pred desetletji edino sredstvo za sporočanje novosti o vsakdanjem dogajanju. Z izumom radia je te naloge v veliki meri prevzel radio-oddajnik, ki je na hitro začel seznanjati poslušalce z dogajanjem doma in v širnem svetu. Zato so mnogi mislili, da bosta časnik in časopis postala nepotrebna. Radio seve zamore posredovati najnovejšo dogodke prej, kakor to morejo veliki dnevniki v velikih mestih, ki izhajajo dvakrat in tudi po trikrat na dan. Toda to prednost odločila tisk s tem, da napravi na bralca večji in trajnejši vtis, kakor govorena beseda. Časnik ali časopis ima torej v tem pogledu učinkovitejšo in trajnejšo sposobnost, kakor usno sporočilo. To je tiska pripomoglo tudi da neokrnjene veljave v dobi radia.

Bojazen, da bo tisk zaradi radia zgubil na veljavi, je torej povsem brez podlage. Po prvi svetovni vojni se je tisk silno dvignil in razširil tudi v krogih, ki prej niso imeli smisla zanj. Vzroki tega pojava so vedno bolj prodirljivo znanjaželjnost v vse ljudske plasti, pomenitev tiska zaradi zvišanja naklade in sproščeno tiska zaradi svobodnejših tiskovnih zakonov. Po drugi svetovni vojni se je časopisni tisk še prav posebno dvignil in razširil.

Tisk močno vpliva na izoblikovanje javnega mnenja. Vedno je velja stari izrek, da je tisk velesila in da bistveno določa v javnem življenju, predvsem v političnem, toda tudi v gospodarskem in kulturnem. Tisk je posebno pomemben tudi za reklamo. Brez reklame v tisku dandanes ne more napredovati nobeno večje podjetje. Odpremo lahko mnoge liste, ki imajo dnevno ogromno inseratov, ob koncu tedna pa tudi po trideset in več strani. Inserterji nikakor niso pomeni in če bi ne bili uspešni, bi se jih podjetniki ne posluževali. Tudi v reklamah izoblikuje tisk nekako javno mnenje. Dostikrat se uspeh ne pokaže takoj, vendar pa počasi in vztrajno prodira med čilajoče občinstvo.

Bili so tudi pesimisti, ki so menili, da bosta kino in televizija izpodrinila knjigo. Tudi to se ni zgodilo. Literarna produkcija tako narašča, da nobenemu človeku ni mogoče in če bi tudi nač in dan bral, da bi izčrpal vse, kar je bilo napisanega in je izšlo v knjigah, niti da bi bil na tekočem o tem, kar dnevno prirašča.

Založbe in knjigarne se v novejšem času poslužujejo stare oblike trgovanja — s sejmi knjig, torej s sejmi z blagom, ki pravzaprav ni blago. Omenimo samo dva velika mednarodna sejma knjig. V Frankfurtu je bil v drugi polovici septembra 14. knjižni sejem. Na njem so bile prvič zastopane založbe vseh petih kontinentov. Udeleženi je bilo več kot 2000 razstavljalcev z nad 100.000 knjižnimi izdajami. To je bil doslej največji dosežek na tem področju. Prav ob tej priložnosti je predstavnik mednarodne zveze knjigarstev Ward iz Sheffielda opozoril na to, da niso sodobne tehnične novosti za pouk in zabavo, kakor radio, film in televizija, škodljivo vplivale na knjižni trg, nasprotno, je dejal: potreba po knjigi je vedno večja. O mednarodnem knjižnem sejmu v Beogradu smo v našem listu že poročali, kjer so poleg vseh jugoslovanskih založnikov razložili svoje knjige tudi založniki ali njihovi zastopniki iz mnogih drugih dežel. Tudi v Sloveniji je bila vrsta uspešnih knjižnih sejmov.

V Frankfurtu je bil knjižni sejem že leta 1659. Smešna je bila takrat zaskrbljenost tistega, ki je zapisal: „Kuga pisanja se je dandanašnji že tako razbohotila, da je prav vsakdo piše knjige, jih izdaja in prodaja ter si tako ustvarja sloves, to počno uki in neuki ljudje v taki meri, da že vse presegajo!“ In danes! Milosrčen nasmeš lahko vzbuja tudi znana izjava Anastasia Grina, ko se je pred stoletjem narahel iz slovenske književnosti in dejal, da lahko „vso slovensko literaturo povežejo v culo.“ Že takrat so bile — razen druge literature — edino drobne Prešernove poezije bogastvo trajne vrednosti in duhovnih zakladov, ki bi jih nihče ne mogel pobasati v malho. Kakšno pot in razmah lahko beleži slovenska književnost danes, ve vsak slovenski človek, ki mu knjiga ter razvoj slovenske literarne polni nista tuja. In slovenska literatura bo tuja menda le redko kateremu Slovincu.

Koroški Slovenci, posebno mladina! Tudi mi nočemo in ne smemo mimo bogate zakladnice tiska. Pojavljaj se tu in tam kažejo kot brezbriznost do knjige, so za-

Ob zlatem jubileju ljudske igre „Miklova Zala:“

Miklova Zala - simbol zvestobe

Kakor opevajo Srbi svojo »Kosovsko devojko« in so med Slovenci najbolj znane narodne pripovedke o kralju Matjažu ter Gregčevi Alenčici, tako imamo tudi koroški Slovenci svojo legendarno junakinjo iz krvave dobe turških vpadov: Miklovo Zalo, katere je od ustnih izročil našla pot tudi v povest in igro. Na podlagi ljudskih pripovedk o Miklovi Zali, razširjenih zlasti v zgornjem Rožu, ter zgodovinskih zapiskov kronista Jakoba Unresta, sodobnika turškega divjanja na Koroškem, je profesor celovške gimnazije dr. Jakob Sket pred osemdesetimi leti napisal svojo povest iz turških časov »Miklova Zala«, ki je postala med Slovenci ena najbolj priljubljenih knjig. Ko je pisatelj videl uspeh svoje povesti, je takoj zasulil, da bi bila Miklova Zala enako privlačna tudi v dramatizirani obliki. Dal je pobudo takrat mlademu Jaki Špicarju iz Škočidola in res je leta 1908 nastala ljudska igra »Miklova Zala«, ki je že leto pozneje doživela svojo krstno predstavo.

Dobrih petdeset let je torej že, ko je pristno koroška ljudska igra »Miklova Zala« ob krstni predstavi pri takratnem Trabešingarju v Celovcu prvič zadivila publiko. Od takrat je po večkrat preromala skoroda vse slovenske odre, posebno »udomačila« pa se je razumljivo v ožji domovini junakinje — na Koroškem in še zlasti v St. Jakobu v Rožu, kjer v vasi Svatne še danes žive potomci oseb, ki jih srečujemo v povesti in igri o Miklovi Zali. Seveda je veliki uspeh Sket-Špicarjeve »Miklove Zale« pritegnil tudi druge dramatizatorje, vendar se njihova dela niso tako uveljavila; predvsem koroški Slovenci smo ostali zvesti prvotni, Špicarjevi priredbi, ki se odlikuje s številnimi pristno koroškimi in rožanskimi ljudskimi motivi.

Ko je igralska skupina Slovenskega prosvetnega društva »Rož« iz St. Jakoba zadnjo soboto gostovala z »Miklovo Zalo« v celovškem Mestnem gledališču, je bila prireditelj posvečena petdesetletnemu uprizaranju te stare in vendar vedno spet nove ljudske igre. »Miklova Zala« je torej po krstni predstavi v Celovcu, po desetletnem potovanju po slovenskih odrih, po srebrnem jubileju in še enem obisku v Slovenskem narodnem gledališču v Ljubljani ter po trikratni uprizoritvi na prostem v njeni rojstni vasi za svoj zlati jubilej spet našla pot v glavno mesto dežele — Celovec. V prenapolnjenem Mestnem gledališču, kjer so bili navzoči tudi namestnik deželnega glavarja ing. Thomas Truppe, jugoslovanski generalni konzul Boris Trampuž s soprogo, avtor igre Jaka Špicar s soprogo, predsednik Slovenske prosvetne zveze dr. Franci Zwitner in Kršćanske kulturne zveze dr. Pavle Zablatnik ter ravnatelj slovenske gimnazije dr. Joško Tischler, so se pred publiko spet odvijali dogodki iz davne preteklosti, uvodoma in med odmori spremljani z res kvalitativnim igranjem tamburašev pod vodstvom Hanzija Gabriela.

Ne bi kazalo, da bi tukaj govorili o podrobnih odlikah ali pomanjkljivosti uprizoritve (vsekakor bi bilo za nastop v celovškem gledališču želeti malo več in temeljite pripra-

lostni, tako brezbrizje je treba premostiti sebi v korist, za lastno samozabavo in duhovno narodovo rast. V vsako hišo naš tisk, naše tedensko glasilo »Slovenski vestnik«, knjige, ki jih ugodno nakupite iz bogate izbire v knjigarni »Naša knjiga« v Celovcu in z nabavo knjižnega daru SPZ. Širimo si duhovno obzorje z branjem koristnega tiska!

ve), kakor tudi ni na mestu, da bi na široko razpravljali o vsebini (v nekoliko skrajšani in modernizirani obliki bi se njena privlačnost le še povečala), kajti v »Miklovi Zali« ne gledamo toliko več ali manj posrečeno odrsko umetnino, marveč nam je v prvi vrsti dragocena kot večna izpoved zvestobe do domače zemlje, kot simbol zvestobe narodu in maternemu jeziku. Kot taka je »Miklova Za-

Množičen obisk kino-predstav

Po podatkih Statističnega letopisa je leta 1961 vsak Celovčan 19-krat obiskal enega izmed 8 celovških kinov. Tako je vsaj teoretično, če število obiskovalcev 1.321.297 delimo s številom celovškega prebivalstva. Gotovo je, da kinov niso obiskovali le Celovčani, temveč tudi ljudje iz podeželja in številni tuji gostje.

Skupno je bilo v celovških kinih 7665 prireditelj, pri katerih so predvajali 1183 različnih filmov. Večina filmov, namreč 455, je bilo ameriških, to se pravi ameriškega izvora. Tem sledi 381 filmov iz Nemčije, 139 iz Francije, 73 avstrijskih, 54 iz Italije, 51 iz Anglije in 4 iz Švice. Ostalih 31 filmov je izviralo iz prav toliko drugih držav.

V celovški „Galeriji 61“:

Zanimiv pregled razstav v letih 61-62

Za zadnje tedne pred prazniki je celovška „Galerija 61“ poskrbela za posebno zanimivo razstavo: nekaj obračun o vseh razstavah, ki jih je priredila v letih 1961 in 1962. Saj je vrsta teh razstav tudi že precej dolga in obsega imena umetnikov, domačih in tujih, mednarodno priznanih mojstrov in nagajencev na najrazličnejših mednarodnih prireditvah, kakor tudi mladih ljudi, ki so napravili že prve korake po poti umetnosti in jim je prav „Galerija 61“ omogočila, da so se predstavili javnosti.

Tako vidimo na sedanjih razstavi pestro kolekcijo umetniških del od akvarelov in grafik do oljnatih slik ter od lesorezov in plastik do umetniško oblikovanega nakita, pod posameznimi deli pa beremo — nekatera bolj, druga manj slovita — imena umetnikov. Tu so imena, ki veliko pomenijo tudi v mednarodnem svetu umetnosti, kot na primer koroški umetnik Werner Berg, ki se po uspešnih razstavah v Egiptu predstavlja celovški publiki z novimi lesorezi; slovenski umetniki Bernik, Debenjak, Slana in Spacal, o katerih je bilo zadnje čase mnogo slišati po njihovi udeležbi na velikih umetniških prireditvah širom sveta; pa tudi poljski umetnik Lapinski in Japonec Sugai spadata med znane predstavnike moderne umetnosti. So pa tukaj tudi mladi ljudje, predvsem domačina Krawagna, ki je pred nedavnim imel samostojno razstavo, ter slovenski koroški umetnik Oman, katerega bo „Galerija 61“ s posebno razstavo predstavila v začetku prihodnjega leta. In končno so zastopana še imena Hoke, Kedl, Rainer, Schmölzer, Tragatschnig in Wucherer.

Zanimiva razstava ostane odprta do 22. decembra, in sicer od ponedeljka do sobote v času med 16. in 19. uro.

Kapitalne družbe in inozemski kapital v avstrijskem gospodarstvu

Österreichische Kunststoffwerke H. Schmiedberger AG so privatna last ustanovitelja H. Schmiedberger, ki je skupno s Semperit AG ustanovil Interplast-Werke AG. Alpine Chemische AG je do 75 % v posesti Biochemie Ges. m. b. H. Kundl, katere kapital pa po drugi strani poseduje Österr. Brau AG.

Kot izrazito inozemsko lastnino lahko štejemo 9 kapitalnih družb. Med njimi je najmočnejši Österr. Unilever Ges. m. b. H., ki je v celoti holandska posest in ki skupno z nemškimi in švicarskim kapitalom v Henkel-konzernu in Persil-Ges. m. b. H. obvlada avstrijsko proizvodnjo pralnih praškov, ki jo predstavljata Persil-Ges. m. b. H. in »Colba« Ges. m. b. H. Nadaljnje inozemske družbe v avstrijski kemični industriji so še Reichhold Chemie AG (ZDA), Ciba Ges. m. b. H. (Švica), Chemische Fabrik Hallein Ges. m. b. H. (Zahodna Nemčija), Odol Ges. m. b. H. (Švica), Panex Ges. m. b. H. (Zahodna Nemčija) in Kodak Ges. m. b. H. (ZDA).

7. Industrija papirja

V industriji papirja ni podružabljenih podjetij. Lastništvo je precej enakomerno razdeljeno na velebanke ter na privatni in inozemski kapital. Od velebank naletimo spet najprej na Creditanstalt, ki ima v rokah Leykam-Josefstal AG in Mürtzaler Holzstoff- und Papierfabriks-AG, medtem ko si Steyrmühl Papierfabriks- und Verlags-AG, kjer je udeležena s 17 %, deli z Arbeiterbank (43 %) in Länderbank (26 %). Avstrijski privatni kapital pa poseduje Nettingdorfer Papier- und Sulfatzellulose-Fabriks-AG in PAKA Ges. m. b. H. ter Arland Papier- und Zellstofffabriken AG, Papierfabrik Frohnleiten AG in Gugenbacher Papierfabriks-Ges. m. b. H. Večinsko v privatni posesti je tudi Zellulose- und Papierfabrik Franstschach AG, vendar je na njej do 27 % udeležen inozemski kapital.

Inozemska lastnina so papirne in celulozne industrije Buncel & Biach AG (Anglija), Lenzinger AG (Anglija, ZDA), Brigl & Bergmeister AG (Italija), Pölser AG (Italija), Zellu-

lose Fabriks AG St. Michael in Welscher Papierfabriks Ges. m. b. H. (ZDA) ter Kellner-Partington Hallein und St. Magdalen (Norveška). Kakor pa je slišati, je zadnje čase tudi Neusiedler AG do 45 % prešla v ameriške roke, preostali del njenih akcij pa je razdeljen na avstrijske privatne in osebne družbe.

8. Tekstilna in oblačilna industrija

Kakor že desetletja sta tudi sedaj strojna in tekstilna industrija domeni avstrijskih bank. Kot najmočnejša med njimi tudi tu nastopa Creditanstalt, ki takorekoč popolnoma obvlada Pottendorfer Spinnerei- und Felixdorfer Weberei AG (95 %), Hanf-, Jute- und Textil-Industrie AG, Patria AG (99 %), Teppich- u. Möbelstofffabriken Haas & Söhne AG (99 %), Guntersdorfer Druckfabrik AG (99 %) in Lambacher Flachspinnerei AG.

Credit-Institut je z več kot 50 % kapitala udeležen na Pottensteiner Tuchfabriks-Ges. m. b. H. (91 %) in B. Altmann Ges. m. b. H. (52,5 %). Zellwolle Lenzing AG pa si delita Länderbank in Creditanstalt.

V avstrijski privatni posesti je na tem področju 6 akcijskih družb, in sicer Borkenstein & Sohn AG, A. Draxl Söhne AG, A. Putsch-Friedrich & Co. AG, L. Damböck AG,

Silz AG in Vöslauer AG.

Delno ali v celoti inozemska lastnina pa so Spinnerei und Weberei Teesdorf AG, Thereienthaler Baumwoll-Spinnerei und Weberei AG ter Harlander Baumwollspinnerei und Zwirnfabrik AG (ZDA, Anglija) nadalje Teppich- und Möbelstoffwerke AG, Ebereichsdorfer Filzhutfabrik AG, Vereinigte Wiener Seidenfärbereien Ges. m. b. H., Gütermann's Nähseiden Ges. m. b. H. in Vorarlberger Kammgarnspinnerei Ges. m. b. H. (Švica). V nemških rokah so nadaljnje 4 družbe (Bekleidungswerk Frey Ges. m. b. H., Ergee Textilwerk, Seidensticker Wäschefabriks-Ges. m. b. H. ter Triumph Int. Corset Ges. m. b. H.), dočim pri 2 družbah (Erste österr. Glanzstofffabriken AG in Vereinigte Färbereien AG) inozemskega lastništva ni mogoče točno določiti.

9. Industrija živil in nasladil

Tu je v kapitalnih družbah privatni kapital najmočnejše zastopan. Podružabljena je na tem področju edinole Austria Tabakwerke AG, katere lastnik je republika.

Med najbolj poznane družbe sodi tu Julius Meinel AG, katere akcije so pretežno v posesti družine Meinel. Meinel AG ni le podjetje živilske industrije, temveč nastopa tudi kot holdingdružba, ki ima več

kot ducat industrijskih in trgovskih družb, ki se predstavljajo pod različnimi imeni kot n. pr. Meinel, Kunz, Hansa ali Artaker itd. Za njimi vedno spet stoji Meinel AG.

Privatna imovina so nadalje »Panther« Brot-, Teig- und Süßwaren-fabriken AG, tovarna čokolade Maner & Comp. AG, Inzersdorfer Nahrungsmittelwerke Ges. m. b. H., Vereinigte Margarine und Ölfabriken C. Blaimschein Ges. m. b. H. ter Wicking Fischhandels-AG s tremi nadaljnjimi koncernskimi družbami. Akcije Tivoli AG so široko raztrešene, 26 % jih poseduje kolektiv podjetja, 10 % so jih kupili slaščičarnarji, 20 % pa trgovci z živili.

V industriji živil je močno zastopana bančna hiša Schoeller & Co. KG, ki ji — da navedemo le največja podjetja — pripadajo Hammerbrotwerke Ges. m. b. H., Walzwerke Vonviller in Leipnik Lundenburger Zuckerfabriken AG, na kateri je udeležena tudi nižjavstirska zveza pridelovalcev sladkorne pese. Pri MIAG — Milchindustrie- und Agarges. m. b. H., ki vzdržuje preko svoje 31 % udeležbe pri Reuterner Textilverke AG odnose s koncernom Vereinigte Färbereien AG, katere akcije pa do 78 % poseduje inozemska družba Agrar- und Industriebeteiligungen AG, Chur. (Se nadaljuje)

Pomoč našim krajem, toda ne po tej poti!

Pretekli teden je koroški tisk poročal, da so že dalj časa v teku pogajanja za naselitev industrijskih podjetij na južnem Koroškem in da so nekatera teh pogajanj tik pred uspešnim zaključkom. Po teh poročilih se na merodajnih mestih pogajajo z inozemskimi, večinoma zahodnonemškimi industrijskimi firmami, da bi v vrsti občin dvojezičnega ozemlja Koroške postavile svoje tovarne. Med drugim so za sedeže teh tovarn posebej imenovane občine Pliberk, Dobrla vas, Velikovec, Borovlje, Št. Jakob v Rožu in Smohor.

Tako je predvideno, da bo po teh občinah zahodnonemški kapital ustanovil tovarno čopičev, v Velikovecu tovarno pripomočkov za kodranje las s 300 zaposlenimi, v Borovljah tovarno krede, v Podgori pri Borovljah tovarno pripomočkov za manikiranje, v Št. Jakobu v Rožu pa po eni strani tovarno strojev za predelavo umetnih tvarin, po drugi pa tovarno filatelističnih pripomočkov. Poleg teh tovarn predvideva švicarsko podjetje v Metlovi gradnjo tovarne razstreliva, medtem ko je v Smohorju v nastajanju avstrijsko-italijanska predilnica.

Ustanavljanje industrijskih podjetij na južnem Koroškem spada v tako imenovani dopolnilni program za gospodarsko sanacijo tega, dolga desetletja sistematično zapostavljenega ozemlja, kjer prebivamo koroški Slovenci. Ta dopolnilni program je leta 1956 sklenila koroška deželna vlada in ga je nato potrdila tudi avstrijska zvezna vlada na Dunaju. Doslej so ta program izvajali v obliki gradnje elektrarne v Kazazah, gradnje tako imenovane podjunske železnice med Pliberkom in Št. Pavlom ter v obliki sanacije cestnega omrežja in pospeševanja turizma na južnem Koroškem. Vsi ti ukrepi vendar gospodarske in socialne problematike dvojezičnega ozemlja Koroške niso rešili, ker niso domačemu prebivalstvu v ustrežni meri omogočili trajno zaposlitev na domačih tleh. Koroški slovenski delavci so še vedno v veliki meri prisiljeni, da se vozijo desetine kilometrov daleč na sezonsko delo in so pozimi brezposelni, ali pa se izseljujejo v druge predele države, Evrope in tudi prekomorskih dežel.

Sedaj započeta akcija načrtnega naseljevanja predvsem zahodnonemške industrije na avtohtonom ozemlju koroških Slovencev bo sicer gospodarske in socialne probleme nekaterih občin na videz rešila, toda prava rešitev problemov gospodarske zaostalosti tega ozemlja to ni. Naseljevanje zahodnonemške in sploh inozemske industrije na južnem Koroškem našemu ljudstvu gotovo ne bo v korist, je pa tudi v protislovju s členom 7 državne pogodbe, ki zagotavlja obstoj in neodvisen kulturni in gospodarski razvoj koroških Slovencev. Ta akcija je nevarna zlasti še zaradi tega, ker je — kakor sta pred nedavnim pokazala primera odklanjanja investicijskih kreditov tovarni papirja v Reberci in železarni v Borovljah in kakor kažejo primeri zadržanja do želja številnih domačih obrtnikov in podjetnikov po pocenjenih kreditih — na uradni strani bore malo smisla za pospeševanje in pomoč stremljenjem domačih gospodarskih podjetij k napredku, k razširitvi in k pestrosti njihove proizvodnje. V takih pogojih industrializacija južne Koroške potom naselitve zahodnonemškega kapitala ni nič drugega kot akt podjarmljanja prebivalcev tega ozemlja in njihovega siljenja pod odvisnost inozemskega kapitala.

Zato gledamo koroški Slovenci tovrstno industrializacijo južne Koroške z vso rezervno in menimo, da nikakor ni v skladu ne s duhom člena 7 državne pogodbe niti ne s pravnimi pojmovanjem dopolnilnega programa za gospodarski razvoj južne Koroške od 18. julija 1956.

Koroški Slovenci smo že v obdobju med obema vojnama doživljali načrtno naseljevanje pruskih in drugih nemških junkarjev po naših vaseh. Le-ti so z vsemi sredstvi preganjali slovensko besedo, slovensko kulturo in slovenskega kmeta iz naših vasi. Zato in ker vemo, da se v zgodovini rado marsikaj ponavlja, sedaj podobnega početja na obrtnem, industrijskem in turističnem področju ne moremo mirne duše gledati. Nihče, ki so mu določila člena 7 državne pogodbe obveza, ne more in ne sme na tem področju ukrepati proti in mimo koroških Slovencev.

Bilčovs

Na svetu je že tako, da se vrstijo za veselimi zmeraj tudi žalostni dogodki. Kot drugod je tako tudi pri nas. Poročati hočemo najprej o veselem dogodku. V nedeljo, 25. novembra, smo obhajali veselo ženilovanje. Roke k zakonski zvezi sta si podala ženin Janez Šelander iz Zgornje Vesce in nevesta Nežika Mikl, pd. mlada Adamičeva v Branči vasi. Nevesta nas je večkrat navduševala na igralskem odru našega domačega prosvetnega društva „Bilka“. Nevesta je tudi v sorodu s po vsej Koroški in daleč preko meje naše dežele znano družino, katera gospodari na domu naše narodne junakinje „Miklove Zale“, namreč v Svatnah pri Št. Jakobu v Rožu.

Številni svatje so se ob ženitovanjskem slavlju prav veselo in po domače zabavali v tukajšnji gostilni pri Odrajcu. Gostija je potekala po naših šegah in navadah. Želimo novoporočencema mnogo naraščaja in dolgo vrsto srečnih in zadovoljnih let skupnega življenja!

Le malo dni po tem veselem dogodku pa nas je presenetila žalostna vest, da se je na Dunaju zaposleni nevestin stric Ferdinand Boštijančič smrtno ponesrečil. Po končanem delu je 29. novembra čakal, da bi se z avtom peljal na svoje bivališče. Vlekel je močan veler in močno je snežilo. Postajališče avtobusa je blizu železniške proge. Boštijančič zaradi snega ni zapazil, da je stal preblizu tira. Z nekim delovnim tovarišem sta se razgovarjala in v tem hipu je pridrvel vlak in ga potegnil za seboj. N sreča je bila tako usodna, da je bil na mestu mrtev. Nekaj dni prej je bil še na ženitovanju v svoji rojstni vasi in kakor bi trenil, je ugasnilo njegovo še tako živahno in nabudno življenje.

Truplo ponesrečenega Boštijančiča so prepeljali v Hodiše, kjer je bil pri sestri na stanovanju. Domača hodiška zemlja pokriva

VABILO

Godbeno-pevska skupina „Pavle Kernjak“ nastopi dne 26. 12. 1962 (Štefanovo) ob 14.00 uri v **kulturno-prosvetni dvorani v Št. Ilju ob Dravi z novim pestrim glasbenim sporedom.**

Na sporedu: Lepe narodne pesmi, moderne popevke (šlagerji) ter Avenikove in druge skladbe. Razen tega nastopijo tudi domači igralci.

Vsem, ki jim je naša kulturna dejavnost po vaseh pri srcu, kličemo: Na svidenje!

Za praznike boste voščili prijateljem!

Božična in novoletna voščila vseh vrst
dobite po zelo nizkih cenah v

knjigarni „Naša knjiga“, Celovec, Wulfengasse

Nova hiša Deželnega hipotečnega zavoda

Prejšnji petek je deželni glavar Wedenig ob navzočnosti številnih častnih gostov, med temi predvsem predstavnikov gospodarskega življenja, izročil svojemu namenu novo reprezentativno stavbo Koroškega deželnega hipotečnega zavoda. V svojem nagovoru je poudaril pomen tega denarnega zavoda za koroško gospodarstvo. Z novim poslopjem v centru Celovca, v Domgasse, je tudi mesto obogatelo za novo moderno zgradbo. Hipotečna banka je denarni zavod, ki je posebno velikega pomena za krepitev gospodarskega šibkejših slojev, h katerim šteje tudi velik del kmetijskih obratov. Kakor je dejal deželni finančni referent Sima, si gospodarsko posredovalnih ukrepov ter usmerjene gospodarske politike v deželi brez tega denarnega zavoda skoraj ne bi mogli zamisliti.

Koroško deželno hipotetično banko so ustanovili s sklepom deželnega zbora leta 1889,

njegove telesne ostanke. Vsi smo ga poznali kot ljubitelja naše pesmi, rad je prepeval v pevskem zboru prosvetnega društva „Bilka“ pri društvenih in cerkvenih slovesnostih. Pokojniku: blagi ti mir, naše sožalje pa vsem bratom, sestrām in sivolasemu očetu.

Omenimo še ob tej priložnosti, da je doživel zaslužni narodni delavec, posebno na področju zadrugištva, stari oče Pavel Boštijančič 85 let svojega življenja ter mu iskreno čestitamo in želimo še mnogo let zdravja in zadovoljnega življenja!

Žalostna vest je dospela k nam tudi iz Kanade. Za srčno hibo je v daljnji Kanadi nenadoma preminila Magdalena Gasser v starosti 62 let. Doma je bila pri pd. Rigelnjaku v Kazazah v bilčovski občini, torej iz narodno zavedne hiše Gaserjev. Pred nekaj leti se je njen sin podal v Kanado,

Kapla ob Dravi

Iz našega kraja pišemo nekaj vrstic v spomin našemu vaščanu, dobremu sosedu in zglednemu kmetu, ki ga je smrt te dni nenadoma v 66. letu starosti iztrgala iz naših vrst. Žalostna je bila vest, ko smo zvedeli, da je preminul Blaž Kralj, kmet p. d. Močnik v Lipljah pri Kapli ob Dravi.

Kmet zares, to je bil pokojni v pravem pomenu besede. Svojo kmetijo je vzorno vodil v zgled sosedi. Razumno in postopoma je izkoriščal novodobne pridobitve in izsledke v kmetijstvu na vseh področjih, kakor na polju, v hlevu in gozdu. Mnogo truda in skrbi je vlagal za obstoj in napredek svoje kmetije. Svoje izkušnje in znanje pa ni sebično izkoriščal le zase, temveč jih je v obilni meri delil in posredoval tudi drugim. Dobro se je zavedal, da je prav kmetu najbolj potrebna tudi organizacija in posebno slovenskemu kmetu, predvsem pa izobrazba in strokovno znanje ter dobrišna mera stanovske zavesti. Kot zavednega slovenskega kmeta ga najdemo že pred vojno kot odbornika pri takratni Kmečki zvezi. Takoj po vojni pa je spet prijel za kmetijsko organizacijsko delo ter z vno in požrtvovalno sodeloval na vodilnih mestih krajevnih organizacij Slovence kmečke zveze v občini Borovlje.

Toda tudi kulturna in prosvetna rast našega človeka mu je bila srčna zadeva, kajti vedel je, da je izobrazba moč in najboljše obrambno sredstvo proti ponomčevanju, ker šole našemu človeku že od nekdaj zavirajo pot do spoznanja samega sebe. Zaradi tega je bil pokojni Blaž vrsto let aktiven v Slo-

kjer je našel dobro zaposlitev kot mehanik v Torontu. Tam se je tudi poročil s Slovenko, katere starši so doma iz Slovenije. Lani sta oba prišla na obisk v staro domovino. Nazaj je z njima šla tudi mati Magdalena. Z veseljem jima je v Torontu pomagala pri različnih opravkih in živeli so v lepi slogi. Nenadoma pa ji je smrt pretrgala nit življenja.

Dejala je pokojna mati svojčas, da bi v tujini ne bila rada pokopana. Ljubeči sin je tudi hotel izpolniti njeno željo ter prevzel nase velike stroške prevoza njenih telesnih ostankov v domovino, ki so znašali nad 100.000 šilingov. Dne 5. decembra so bile ob številni udeležbi žalnih gostov pogrebne svečanosti pri romarski cerkvi v Podgorjah v Rožu. Bodi rajni lahka domača zemlja, ki jo je tako zelo ljubila, vsem sorodnikom, posebno dobremu sinu in njegovi ženi pa izrekamo naše srčno sožalje!

venskem prosvetnem društvu, sodeloval je pri neštetihi prireditvah in v pevskem zboru. Širil in delil je zaklad izobrazbe v svojih vrstah in v okolici, tisto dragoceno dobrino, ki se z deljenjem med mnoge ne manjša, ampak le večja. Gospodarska neodvisnost in visoka kulturna raven našega ljudstva more kljubovati iztrebljenju našega življa z zemlje, na kateri ima naše ljudstvo od pradednih dni nesporno domovinsko pravico. Temu cilju je pokojni Močnik posvetil mnogo časa, dela in idealizma.

Ob pogrebnih svečanostih pretekli tork mu je množica žalnih gostov izkazala zadnjo čast in spoštovanje. Poslovilne in tolažilne besede je ob odprtem grobu spregovoril župnik Pavle Kanauč, šentjanški pevci pa so mu zapeli ganljive žalostinke v slovo. Pri pogrebnih svečanostih je bil med asistenco duhovnikov tudi pokojnikov nečak kaplan Safran.

Pokojni Blaž zapušča ženo in štiri sinove. Žalujemo svojcem naj bo ob bridki izgubi moža in očeta v tolažbo nedeljeno sožalje vseh, ki so pokojnika poznali, spoštovali in radi imeli.

Nova zanimivost v Dobrli vasi

Če se mudiš v Dobrli vasi, v osrčju Podjune, in iščeš trgovino Rutar, najdeš kar dve. V hranilnični hiši Podjunske trgovske družbe bratov Rutar & CO., kjer prodajajo predvsem železnino in pohištvo. Ob Kapelški cesti pa je s trgovino A & O dejansko nastala nova privlačnost Dobrle vasi. Naš stari znanec Rutar in njegova žena Micka sta zgradila lepo stavbo, lahko bi rekli „Hotel Rutar“. Pod streho je kar 35 tujskih sob, ob cesti spredaj pa vabijo velike izložbe v moderno trgovino. Prodajalna je brez običajnih prodajalnih miz. Ob vhodu dobiš cajno ali voziček, s katerim se podaš po dolgi trgovini, kjer so razloženi najrazličnejši predmeti v nakup in lahko si izbereš kar potrebuješ ter želiš, to se pravi, potrežeš si kar sam. Živila, posodo, papir, volno, igrače in marsikaj drugega si lahko sam poiščeš in ogledaš in če ne usreže, daš predmet tudi lahko nazaj. Ob izhodu je blagajna, katera kar sama seštevja izbrano blago. Res, zanimivo je obiskati takšno trgovino s samopostrežbo.

Pravijo, da tisti, ki je bil v Dobrli vasi pa ni obiskal te nove A & O trgovine, sploh ni bil v Dobrli vasi.

Sveče

V soboto smo ob številni udeležbi žalnih gostov pokopali na sveškem pokopališču rentnika Pavla Jeroliča iz Polane. Umrli je v bolnišnici v Celovcu, odkoder so njegovo truplo prepeljali v domači kraj. V slovo so mu zapeli delavski pevci ganljive žalostinke, saj je bil pokojni med delavci zelo priljubljen in spoštovan. Ob odprtem grobu pa je spregovoril tudi neki zastopnik OGB in spomnil na plebiscitno dobo na način, ki ni bil primeren za pokojnika, Jerolič ni bil pri „Abwehrkämpferjih“ ter bi tak govor, če bi ga mogel slišati, tudi ne odobral. Veliko ljudi na pogrebu je izražalo svoje nezadovoljstvo nad takim govorom ter so smatrali, da bi bilo pametneje, če bi se takšno obrežanje končno že opustilo. Pokojnega Jeroliča bomo ohranili v lepem spominu.

KOLENDAR

Po'ek, 14. december: Bertold
Sobota, 15. december: Maksimin
Nedelja, 16. december: Evžerij
Ponedeljek, 17. december: Lazar
Torek, 18. december: Gracijan
Sreda, 19. december: Urban
Četrtek, 20. december: Evgenij

Maksim Gorki:

Vrabček

Pri vrabcih je prav tako kot pri ljudeh: odrasli vrabci in vrabice so dolgočasni ptiči in ves čas govore tako, kot je zapisano v knjigah, mladina pa — živi po svoji glavi.

Živel je nekoč rumenokljun vrabček. Imenovali so ga Pudik, živel pa je nad oknom kopalnice, za vrhno okensko oplato, v toplem gnezdu iz prediva, mahu in drugih mehkih snovi. Leteti še ni poskušal, s krili pa je že mahal in ves čas je kukal iz gnezda. Hotel je čimprej zvedeti, kakšen je ta božji svet in ali mu bo všeč.

— Kaj praviš ga je vprašala mati vrabica. Pudik je zamahal s krili, pogledal na tla in začivkal:

— Preveč je črno, preveč!
Priletel je očka. Prinesel je Pudiku žužka in se začel bahati:

— Sem priden, kaj?
Mati vrabica mu je pritrdjevala:
— Priden, priden!
Pudik pa je požiral žužka in si mislil:
— Kaj se ustita, črvička z nogami sta mi dala, prava reč!

In ves čas se je nagibal iz gnezda, ves čas je kukal ven.

— Sinko, sinko, — je skrbela mati, — pazi, zvrnil se boš!

— S čim, s čim? — je vprašal Pudik.

— Nič s čim, na tla boš padel, mačka pa, hop! — in te bo! — je pojasnil oče ter odletel na lov.

Tako je mineval čas, krila pa nikakor niso hotela zrasti.

Nekoč je zapihal veter in Pudik je vprašal:

— Kaj je to?
— Veter te bo odpihnil, čop! — in te bo vrgel na tla — mački! — mu je pojasnjevala mati.

To Pudiku ni bilo všeč in je dejal:
— Zakaj pa se majejo drevesa? Naj nehajo, pa ne bo vetra...

Mati mu je skušala pojasniti, da temu ni tako, toda on ji ni verjel — on si je rad pojasnjeval vse po svoje.

Mimo kopalnice je šel kmet in je mahal z rokami.

— Mačka mu je čisto oskubla krila, — je dejal Pudik. — same kosti so ostale!

— To je človek, ljudje pa so vsi brez kril! — je dejala vrabica.

— Zakaj?

— Taka je njihova usoda, da živijo brez kril. Vedno le skakljajo. Razumeš?

— In če bi imeli krila, bi nas lovili, kot midva z očkom loviva mušice.

— Beži, beži! — je dejal Pudik. — Neumnosti! Vsi bi morali imeti krila. Saj je na tleh

vendar slabše kot v zraku! Ko bom jaz velik, bom napravil, da bodo vsi leteli.

Pudik ni verjel mami. Tedaj še ni vedel, da, če ne verjameš mami, se lahko slabo konča.

Sedel je prav na rob gnezda in na ves glas zapel pesmico, ki jo je sam spesnil:

— Eh, človek ti brez kril,
imaš le dve nožice!
Čeprav velik si zelo,
žrejo te mušice.
Jaz sem majhen, a se ve,
mene muhe se boje.

Pel je, pel in je padel iz gnezda. Vrabica je zletela za njim, mačka pa — rdeča, zelenih oči — je bila že tukaj.

Pudik se je prestrašil, razširil krila in se zibal na sivih nožicah ter čivkal:

— Čast mi je, imam čast...

Vrabica pa ga je sunila proč, nasršila je perje — strašna je bila in pogumna. Kljun je odprla in je namerila mački v oko.

— Proč! Proč! Leti, Pudik, na okno leti!

Strah je dvignil vrabčka s tal. Poskočil je, zamahnil s krili — enkrat, še enkrat — in bil je na oknu.

Potem je tudi mati odletela — brez repa, toda nadvse vesela. Sedla je k Pudiku, kljunila ga v tilnik in dejala:

— Kaj praviš?
— No, kaj! je dejal Pudik. — Ne moreš se vsega naenkrat naučiti!

Mačka pa je sedela na tleh, si s taco čistila vrabčino perje in ju — rdeča, zelenih oči — gledala ter žalostno mijavkala:

— To bi bil mehak vrabček, kot miška... mjav!

In vse se je srečno končalo, če pozabimo na to, da je mati ostala brez repa...

GRIMM:

Ded in vnuk

Bil je mož, ki je bil star kakor zemlja; oči so mu opešale in se solzile, ušesa so mu oglušela in kolena so se mu fresla.

Ko je sedel pri jedi za mizo in komaj držal žlico v roki, se je juha zlivala na prt na mizi in tudi iz ust se mu je kaj pocedilo.

Sinu in njegovi ženi se je to gnusilo. Zato sta nazadnje posadila deda v kot za peč, kjer sta mu dajala jesti z lončene skledice, pa še to ne toliko, da bi se do sitega najedel.

Tako je starček ves poitr gledal k mizi in solze iz oči so mu tekale.

Nekoč njegove tresočne roke, niso mogle obdržati skledice; padla mu je na tla in se razbila.

Mlada žena ga je ozmerjala, on pa ni ničesar rekel in je samo vzdihnil. Nato mu je za majhen denar kupila leseno skledico in iz nje je moral jesti.

Ko so pa nekoč tako sedeli, je mali štiriletni vnuk začel sestavljati na tleh neke dečice.

„Kaj boš pa naredil!“ ga je vprašal oče.

„Majhno korito“, je odgovoril otrok. „Iz tega korita bosta jedla mama in ata, ko bom jaz velik.“

Tedaj sta se mož in žena za nekaj trenutkov spogledala; nato pa so jima privrele solze v oči.

Nemudoma sta prosila deda, naj sede za mizo.

In odslej je moral vedno jesti z njima in tudi nista nič rekla, če se mu je kaj razlilo.

Enonoga gos

Lovec je šel v hudi zimi na lov. Vzel je s seboj tudi cigana, da bi mu spekel gosko. Cigan je gosko nekaj časa mirno pek, ko pa je začela dobivati lepo rumeno skorjico in je začela od nje kapljati mast, je začela ciganu teči slina. Nazadnje se je spozabil, odlomil goski stegno in ga pojedel. Po lovu je prišel lovec k ognju in videl, da ima gos samo eno nogo.

»Kam si pa dal drugo nogo?«

»Prosim lepo, vsaka gos ima pozimi vendar samo eno nogo.«

»O, kaj pa še, vsaka gos mora imeti dve nogi!«

»Kaj bi se prepirala! Pozimi imajo gosi samo eno nogo! Ko pojdeva domov, bova to videla.«

Šla sta domov in videla gosi na ledu. Zares so stale na eni nogi, drugo pa so si grele. Cigan je ves vesel vzkliknil: »No, poglej, zares imajo samo eno nogo!«

Lovec je zažvižgal, gosi so zletele in pokazale dve nogi. »Vidiš, da imajo dve!«

»No, pa bi žvižgal še tisti pečeni gosi, da bi dobila novo nogo!« je dejal cigan. Lovec ga je pustil, ker se je tako dobro izvil.

UGANKA

Mati je tako slabotna,
da na bergljo se opira,
sinko pa brdavs je takšen,
da večkrat ljudi podira.

(Trla, vino)

Lojze Krakar:

Medvedove sanje

Bukev v zasneženem logu
burja grize do kosti...
A pod bukevijo v brlogu
mirno stari medved spi.

Zvil se kot muc na peči
v dve gube in zasmrčal.
Prav je storil — ni kaj reči,
kaj bi zdaj okrog hlačal.

In ko spi in v snu se smeje
zajčku, ki zdaj hodi bos,
ko moli izpod odeje
le oči in moker nos,

sanja svoje zlate sanje
o mdenki, ki zori,
in kako v čebelje panje
vtika smrček do oči...

Liže se, presladko liže
in obira bruske z vej,
pleza le vrhu vedno bliže,
a ko pride v vrh — ojej —

iz goščave se prikerade
lovec in ga ustrelji...
Medved spluši se in pade —
in iz sanj se prebudi.

Glej, hudimana, si pravi,
mar me ni zares ubil?
Glava zdrava, udje zdravi —
torej sem že zmeraj živ?

Vendar še ves plašen steče
ven v snežno beli log.
Kaj pa naj bo to, si reče,
mar je že pomlad okrog?

Kajpak, tu ni kot v brlogu
ali kakor v sanjah prej,
tu namesto bruske po logu
sneg visi nad glavo z vej,

in tam v zraku, kejer čebele
so brenčale prej okrog,
plešejo snežinke bele
in mežikajo v brlog...

Medved gleda in si pravi:
nak, jaz nisem čisto zdrav,
v teje moji stari glavi
bržkone ni nekaj prav,

najbrž sem pijan od meda,
pa se mi tako vrti —
še najbolje za medveda
je takrat ko zasmrči,

no, zato pa spet zaspimo,
dokler je tak čuden svet;
s tem si mačka prepodimo,
glavo spravimo spet v red!

Ivo Andrić

35

Travniška kronika

Ime ji je bilo Jelka; bila je hči malega trgovca, ki je imel v Dolcu skromno hišo, polno otrok. Težka in gosta „krkma“ kostanjevih rjavih las ji je padala do oči. Po nečem nedoločnem, kar je bilo v zvezi z njenim oblačenjem kot z njeno lepoto, se je ločila od drugih deklet. Mladenič je začel razpoznavati njen zagoreli tilnik in beli krepki vrat med sklonjenimi glavami ostalih vezilj. In ko je nekega dne malo dlje gledal v ta upognjeni vrat, je deklet nenadoma dvignilo glavo, kakor bi jo pogled zapel in bi se ga rada znebila. Za trenutek mu je pokazala svoje mlado, široko lice s sijajočimi, toda krotkimi rjavimi očmi, z močnim, ne čisto pravilnim nosom in velikimi lepimi ustnicami, ki so se komaj stikale. Presenečeni mladenci se je zastrlmel v obraz in videl, kako so njena močna usta na koncih lahko vzdrtela kot ob zadržanem joku, rjave oči pa so se nasmejale z nasmehom, ki ga niso mogle skriti. Tudi des Fosses se je nasmehnol in ji zaklical neko besedo iz svojega „ilirskega“ slovarja; katero si že bodi, saj so v takih letih in okoliščinah vse besede primerne in pomenljive. Da bi skrila nasmejane oči in usta, okoli katerih je

trepotala komaj opazna poteza, je deklet spet klonila glavo in pokazala beli vrat v kostanjevih laseh.

To se je kot neka igra med njima v teh dneh nekajkrat ponovilo. Vsaka igra pa se hoče nadaljevati. To prizadevanje je nepremagljivo, ko gre za tako deklet in za mladega, osamljenega in koprnečega mladeniča. Brezpomembne besede, dolgi pogledi in podzavestni nasmehi se povežejo v trden, sam sebe gradeč most.

Začel je misliti nanjo ponoči in zjutraj ob prebujanju; iskal jo je najprej v mislih, nato v resnici, in kot po čudu jo je čedalje pogostejše najdeval in vedno dlje gledal. Ker je ob tem čel vse klilo in brstelo, se mu je tudi ona zazdela kot das v poduhovljeni, izločeni del — tega bogatega rastlinskega življenja. „Ona je vegetalna...“ je govoril sam sebi, kakor poje človek neke besede, ne da bi mislil, zakaj to govori in kaj izgovorjene besede pomenijo. Rdeča, nasmejana in sramežljiva, venomer povešajoč glavo kakor roža cvet, je bila v njegovih mislih resnično povezana s cvetjem in sadjem, v nekem posebnem in globljem smislu, po katerem se ni povpraševal; bila je nekaj kakor zavest in duša sadja in cvetja.

Ko je pomlad dozorela in se je drevje olistalo, so se dekleta preselila na vrh. Tu so poslej vezla vse poletje.

Če bi kdo govoril s popotnikom, od katerih je prvi preživel v Travniku zimo, drugi pa poletje, bi slišal o tem mestu dvoje popolnoma nasprotujočih si mnenj. Prvi bi trdil, da je živel v peklu, drugi, da je bil vsaj blizu raja.

Taka mesta z neudobno lego in neprijetnim podnebjem imajo nekaj tednov v letu, ki so s svojo lepoto in milino kot nagrada za vse muhavosti in tegobe ostalega dela leta. V Travniku pade taka doba med začetek junija in konec avgusta in navadno zajame ves julij.

Ko v najglobljih tokavah skopni sneg, ko pojenja pomladansko deževje in metež in ko se zdvijajo vetrovi, zdaj

mrzli zdaj mlačni, zdaj besni in silni, zdaj tihi in lahni, ko se oblaki za trajno pomaknejo na visoke robove strmega amfiteatra gora, ki obkrožajo mesto, ko dan premaga noč z dolžino, sijajem in toploto, ko po strminah med mestom porumene njive in začno sklonjene hrške razsipavati po strniščih obilico sadežev, odpadajočih od zrelosti: takrat nastane to lepo in kratko travniško poletje.

Des Fosses je skrajšal svoje sprehode po okolici in preživljal ure na obširnem strmim vrtu konzulata; hodil je po dobro znanih stezah in ogledoval grme, kot da so to čudne in nikoli vidne stvari. Jelka je prihajala pred drugimi dekleti ali poskrbela, da zagostne za njimi. S planotice, kjer so delale, je vedno pogostejše hodila po sukanec, po volno ali malico. Z des Fossesom sta se sedaj srečavala na ozkih stezicah, obraslih z zelenjem. Tu je povešala svoj široki beli obraz, on pa je smehljal se izgovarjal svoje „ilirske“ besede, v katerih je bila črka r zamolkla in razvlečena, naglas pa vedno na koncu besede.

Nekega popoldneva sta ostala sama dlje časa na stranski stezi med gostim listjem, kjer je senčnost dihala toploto. Jelka je bila oblečena v široke sinje hlače in v ozki ošpetelj iz svetlomodrega atlasa na en gumb. Nabrano srajco ji je pod vratom spenjala srebrna sponka. Njene roke, z rokavi do komolcev, so bile mladostne, zalite z mrežo rdečih žilic na koži. Des Fosses jo je prijel za lakef. Kri je takoj zginila, ostali pa so blede odtisi njegovih prstov.

Njene ustnice bledorumen, nenavadne, močne in obe popolnoma enaki, so se v kotičkih počasi skremžile v proseč in kakor jokav nasme, takoj nato je pa sklonila glavo in se pritisnila k njemu, nema in ubogljiva kot trava in veje. „Vegetativna je...“ je vnovič pomislil mladenci, vendar je to, kar se ga je ovijalo, bilo človeško bitje; bolešno ganjena ženska z dušo, ki se še trga, hkrati pa že

Od januarja do konec oktobra:

Nad 50.000 nezgod v kmetijstvu

Kakor poroča zavod za socialno zavarovanje v kmetijstvu in gozdarstvu, mu je bilo letos do konca oktobra prijavljenih 50.665 nezgod. S tem je bilo sicer število nezgod za 3,4 % manjše, kot je bilo v istem razdobju leta 1961, vendar še vedno izredno visoko, če ga primerjamo s številom v kmetijstvu zaposlenih.

Podrobnejši pregled kmetijskih nezgod za tretje četrtletje 1962 pa kaže, da je bilo v tem četrtletju 16.421 priznanih kmetijskih in gozdnih delovnih nezgod, ki so zahtevale 95 smrtnih žrtev. Preračunana na dan je ta bilanca še bolj strašna, kajti pove nam, da je bilo v tretjem četrtletju 1962 v avstrijskem kmetijstvu in gozdarstvu dnevno 180 delovnih nezgod s 3 mrtvimi.

Nezgode v kmetijstvu in gozdarstvu se večajo skladno s stopnjo mehaniziranosti kmetijstva in so sorazmerno najbolj pogosta tam, kjer ljudi za kmetijsko delo najbolj primanjkuje. Malomarnost pri vzdrževanju strojev in orodja ter pri popravilih na kmetijskih poslopih in napravah je ravno tako pogostokrat vzrok nezgod pri delu kot pa podcenjevanje nevarnosti pri strojnem delu, preobremenjenost z delom in pretirana naglica pri raznih opravilih.

Zima je čas in priložnost za pregled in potrebna popravila tako na strojih in orodju kot na poslopih in napravah ki nam služijo pri našem delu. Zato priporočamo, da vsak kmetovalec sedaj pregleda in popravi vse pokvarjene zaščitne naprave na svojih strojih in da pripravi vse vijake na slamoreznicah, siloreznicah, mlatilnicah, krožnih žagah in mlinih, skratka na vseh strojih, ki opravljajo delo z naglim vrtenjem. Ob tej priložnosti pa naj vsak tudi pregleda ležaje, če niso pokvarjeni in obrabljeni.

Sedaj je tudi čas, da nadomestimo na strojih in orodju vse obrabljene in pokvarjene druge dele z novimi. Popravimo nadalje tudi vse pokvarjene in obrabljene stopnice, lestve in deske, po katerih hodimo, ter zavarujemo z ustreznimi ograjami odprtine za spravilo sena, slame, silaže, nastilja itd.

Vse to so ukrepi, s katerimi bomo sami največ prispevali, da bomo na svoji kmetiji zmanjšali nevarnost nezgod pri delu in njihovih hudih posledic.

Evropski problemi kmetijstva so tudi naši problemi

Pred kratkim je bila v Parizu konferenca OECD, na kateri so kmetijski ministri evropskih držav razpravljali o evropskih problemih kmetijstva. S tem v zvezi je časopis »Neues Österreich« objavil članek o evropskih problemih kmetijstva, ki ga je napisal Roland Nitsche. Zaradi aktualnosti nekaterih ugotovitev v tem članku smo iz njega povzeli naslednje misli:

Kmetijstvo sodi k onim gospodarskim faktorjem, za katere je evropski trg najbolj kritičen. Skrbi, s katerimi je tlakovana pot evropskih držav v skupni trg, so na agrarnem področju veliko bolj moreče, kot so na drugih gospodarskih področjih. V kmetijstvu so namreč preusmeritve v obratovanju tako po naravi kmetijstva kot tudi po značaju in miselnosti kmečkih ljudi zelo težke in zahtevajo več časa kot preusmeritve na drugih gospodarskih področjih.

Za bodočnost kmetijstva v evropskih merah pa so te preusmeritve neobhodne, kajti brez preusmeritve v proizvodnji in obratovanju ni mogoče priti do večje izdatnosti kmetijske proizvodnje, ki je eden primarnih pogojev, da se bo kmetijstvo uveljavilo tudi v pogojih skupnega trga in medsebojne konkurence na veliko. V stremeljenju za večjo izdatnostjo kmetijstva ne gre toliko za dvig proizvodnje, ki ga je kmetijska pospeševalna služba kmetijskih zbornic pridigala od leta 1945 naprej, kakor pa gre za nujnost stopnjevanja produktivnosti, se pravi za nujnost povečanja donosov po osebi, ki dela na kmetiji.

Stopnjevanje produktivnosti zahteva ukrepe in prilagoditve, ki česče globoko posegajo v dosedanje navade kmetovanja. Od teh navad pa mora kmetovalec odstopiti, ker se drugače na integriranem agrarnem trgu ne bo mogel uspešno pomeriti z inozemskim kmetijstvom in držati z njim korak. Zaradi medsebojne notranje odvisnosti in povezanosti kmetijskih panog je vsak ukrep v smeri stopnjevanja produktivnosti navadno globok poseg v strukturo kmetije. Vendar s tem posegom, pa če je še tako boleč, v bodoče ne bo mogel nihče več odlašati; čim prej bo namreč ta poseg opravljen, tem lažje bo pot kmetije v evropsko integracijo.

Poseben problem v kompleksu vprašanj prilagoditve kmetijstva pogojem evropskega trga predstavlja tako imenovani beg s podeželja in zaradi njega marsikje nastalo pomanjkanje ljudi za delo na kmetijah. Sicer je me-

hanizacija v zadnjih letih v mnogočem nadomestila človeka na kmetiji, vendar povsod tam ni prinesla in tudi ne bo prinesla rešitve problemov, kjer se kmetovalec poleg tega z vso vno ne veže na stopnjevanje svoje produktivnosti in produktivnosti družine na kmetiji. Tu pa je v vsakem primeru posebej niz ukrepov, katerih naštevanja ni mogoče opraviti v tem kratkem sestavku.

Nikakor tudi ne smemo prezreti, da mehanizacija kmetijstva na drugi strani tako imenovani beg ljudi s podeželja in kmetijstva pospešuje. Tu prehaja agrarna politika, ki s pomočjo strojev stremi za maksimalno izdatnostjo kmetijstva, v nerešljivo protislovje z ono kulturno, socialno in narodno politiko, ki hoče imeti obstoječe število v kmetijstvu zaposlenih ohranjeno. Ohranitev števila kmečkega prebivalstva in maksimalna produktivnost v kmetijstvu sta nezdružljivi, kajti maksimalno produktivnost človeka je tudi v kmetijstvu mogoče doseči le s stroji. Stroji pa nadomeščajo ljudi pri delu in ti ljudje morajo najti drugje odgovarjajočo zaposlitev in kruh. Tudi kmetijstvo se ne more izogniti dejstvu, da je zaslužek na osebo vzročno povezan s

stopnjo mehanizacije in številom v proizvodnji zaposlenih. Čim večji zaslužek na osebo hočemo v kmetijstvu imeti, tem bolj mora biti njegova proizvodnja mehanizirana in tem manj ljudi sme biti v tej proizvodnji zaposlenih.

To pa pomeni, da je treba ločiti med begom s podeželja kot posledico gospodarske in kulturne zaostalosti kmetijskih območij in dežel ter odseljevanju ljudi iz kmetijstva kot posledice modernizacije kmetovanja. Primeri bega s podeželja so najbolj vidni v južni Italiji, Grčiji in Španiji, od koder ljudje množično bežijo v širni svet v industrijo in za boljšim kruhom. Značilne dežele odseljevanja ljudi iz kmetijstva vsled modernizacije kmetovanja pa so dežele srednje, zahodne in severne Evrope, ki so na poti stopnjevanja produktivnosti in kjer moderni kmetijski stroji sproščajo desetstisoče kmetijskih delavcev za delo v industriji in na drugih gospodarskih področjih.

Povsod v Evropi se bo treba odločiti, kaj je bolj zaželeno: številčno obdržanje neproduktivnega in zaradi tega na dohodkih ter kulturno in socialno revnega kmečkega prebivalstva ali pa številčno zmanjšanje kmečkega prebivalstva s tem, da bodo stroji v delovnem procesu na kmetiji pomagali v kmetijstvu preostalim ljudem večati produktivnost in s tem tudi zaslužek na osebo in jih tako usposobiti za konkurenčnost njihove kmetije in pokrajine z drugimi pokrajinami evropskega tržišča.

Krma — glavna skrb evropskega kmetijstva v letošnji zimi

Glavni znamenji položaja na evropskem trgu s kmetijskimi pridelki sta na eni strani pomanjkanje krme in krmil, na drugi pa natrpanost tržišč z govejo klavno živino za zakolji. Kakor pri nas, tako sta tudi na velikem zahodnoevropskem trgu »kam z živino« in »od kod krmila« glavni vprašani tržnih dogajanj. V prihodnjih mesecih, pri krmnem žitu pa celo do prihodnje žetve bosta na zahodnoevropskem trgu vladala pomanjkanje in draginja krme, zlasti sena. Zaradi zakasnele pomladi in zaradi poletne suše je pridelok sena na zahodu Evrope več kot pičel.

Primanjkljaj na zalogah beljakovin in škrobnih enot pri goveji krmi je tako velik, da ga nikakor ne bo mogoče nadomestiti z nekoliko večjim pridelkom krompirja in krmnega žita. V takih okoliščinah je natrpanost zahodnoevropskih tržišč s slabo opitano klavno živino razumljiva, kakor je tudi razumljivo postopno padanje cen klavne živine.

Vsled pomanjkanja krme pričakujejo na evropskem trgu tudi vidno nazadovanje proizvodnje mleka ter ponudbe masla in sira. Začetkom oktobra je bilo na zahodnoevropskem trgu še okoli 215.000 ton masla na zalogi, z ozirom na to, da v Zahodni Nemčiji, Italiji, Veliki Britaniji in Švici masla že sedaj primanjkuje, pa bodo te zaloge v doglednem času splahnele. Vsekakor se je maslo v primerjavi z lanskimi oktobrskimi cenami na evropskih tržiščih že podražilo za 1 do 4 šil. pri kilogramu.

Našemu položaju podoben je tudi položaj na evropskem trgu klavnih prašičev. Edini pomembnejši zahodnoevropski dobavitelj je ostala Danska, drugače pa so države uvoznice klavnih prašičev Italija, Švica, Velika Britanija in Avstrija odvisne od ponudbe iz vzhodnoevropskih držav. Da se pičla ponudba klavnih prašičev na zahodnoevropskem trgu še ne bo kmalu popravila, spoznamo na eni strani na pičlih zalogah krmnega žita, na drugi pa po visokih cenah, po katerih notirajo klavni prašiči na vseh evropskih tržiščih.

Iz vsega tega sledi, da moramo v naših domačih razmerah s krmo zelo racionalno gospodariti.

77. Dunajski mednarodni velesejem

V tednu od 10. do 17. marca 1963 bo 77. Dunajski mednarodni velesejem. V okviru te prireditve bo tudi posebna lovska razstava, ki bo v prvi vrsti pokazala vpliv lovstva na gospodarstvo, pa tudi pomen lova z zvezi z umetnostjo. Na velesejmu bo spet bogato zastopana industrija pohištva ter obrt in trgovina iz vseh v stroko spadajočih področij.

pomirja z zlomom in padcem. Brez moči je povesila roke, usta napol odprla, oči pa priprla kot v omedlevici. Takšna je bila tu, na njem, okrog njega, otrpla od ljubezni, od slasti, katero ljubezen obeta, in od groze, ki sledi ljubezni kakor senca. Prižeta k njemu, posekana, pokošena, podoba polne vdanosti, nemoči, poraza in obupa, pa tudi neslutene veličastja.

Mladeniča je zanesla kri, občutek popolne sreče in nezadržanega zmagovalstva. Kot iskre so se v njem vžigale in ugašale brezmejne obzornice. Da, to je ono! Vedno je občutil in tolikokrat trdil, da je ta uboga, skopa in zapuščena dežela v resnici bogata in razkošna. Sedaj se mu odkriva ena njenih skritih lepota.

Zelena in razcvetela strma pobočja so vnovič zacvetela in ozračje je napolnil neznan, opojni dih, ki je, tako se mu sedaj zdi, vedno tičal prikrit v tej globeli. Razodelo in pokazalo se je tajno bogastvo na videz mračnega in revnega kraja, in odkrilo se je nenadoma, da njegova vztrajna tišina krije v sebi ta nagli, pretrgani ljubezenski dih, v katerem se lomi hropenje odpora in slast privolitve, da je njegov večno nemi in sivi videz le maska, pod katero cvete in miglja svetloba rdeča od sladke krvi.

Tu je bila rogovilasta, debela in stara hruška, podrti in zleknjena tik do strme obale, kot nekakšen divan. Spodaj posušena, je vendar še vedno odganjala liste. Naslonila sta se nanjo, nato pa padla objeta, najprej dekle in on po nji, v rogovilasto hruškovo deblo kakor v pripravljeno posteljo. Jelka je bila še vedno brez odpora, brez glasu in giba, ko pa so mladeničeve roke zdrsle po nji in ji objele njen pas na bokih, med hlačami in ošpetljem, kjer je bila samo srajca, se je dekle izvilo ko veja, ki jo pri obiranju upognejo in se upira. Še čutili ni, kdaj ga je dvignila s sebe, ne kako se je spet znašel na stezi. Klečala je pred njim s sklenjenimi rokami in dvignila obličje proti njemu kakor

v molitvi. Obraz ji je nenadoma obledel, oči so se zalile s solzami, ki niso potekle. Kleče, s sklenjenimi rokami je izgovarjala besede, ki jih ni razumel, vendar so mu bile v tem trenutku jasnejše kot njegova materina govorica: rotila ga je, naj bo človek, naj ji priznane, naj je ne ugonablja, kajti sama se ne more ubraniti tega, kar jo je napadlo nepremagljivo kot smrt, toda težje in strošnejše od smrti. Rotila ga je pri materinem življenju in pri tistem, kar mu je najdražje, in samo ponavljala z glasom, nenadoma hripavim od strasti in ginjenja:

„Nikar, nikar!...“

Mladenič je začutil, kako mu v vratnih žilah polje kri; skušal se je zbrati in doumeti to nenadejano in strahotno naglo spremembo vsega položaja.

Začuden se je vprašal, kaj je bilo to, kar je tako nepričakovano izmaknilo izpod njega to otrplo žensko, in kaj je to, kar ju sedaj drži v tem smešnem prizoru: on razburjen in vzravan kot kak poganski imperator, ona pa kleči pred njegovimi nogami, sklepa roke in ga solznih oči zre v obraz kot svetnica na pobožnih slikah. Hotel jo je dvigniti od tal, jo spet stisniti k sebi in položiti na rogovilasto deblo podrte hruške toda ni imel ne moči ne volje. Nenadoma in na nerazumljiv način je bilo vse spremenjeno.

Ne ve, kako se je to zgodilo, ne kdaj, toda jasno sprevidi, da je ta slabotna, ko trs upogljiva deklica čudežno prestopila iz »vegetativnega sveta«, v katerem je živela vse dotlej, v neki povsem drugačni svet, mu potuhnjeno ušla v zavetje neke močnejše volje, kjer ji ne more prizadejati ničesar več. Čuti se prevaran, izigran, bridko razočaran. Prevzame ga sram in jeza — nanjo, nase, na ves svet. Skloni se in jo previdno dvigne od tal, jelcajč neke besede. Bila je še vedno enako neodporna in ubogljiva, zvijala se je za vsakim gibam njegove roke kot malo prej,

vendar je s pogledom in z besedami tudi sedaj prosila, naj se je usmili, naj ji priznane. Ni več pomišljala, da bi jo vnovič objel. Mrk in prisiljeno vljuden ji je pomagal poravnati gube na dimijah in srebrno sponko pod vratom. In potem je dekle prav tako naglo in zanj nerazumljivo zginila po pobočju proti konzulatu.

Des Fosses je preživel nekaj razburljivih dni. Venomer ga je trla zmedenost, onemogla jeza in osramočenost tistih prvih trenutkov na vrtu. Nepretrgoma ga je mučilo vprašanje, kaj je bilo z njim in dekletom in kako se je to zgodilo. Stanovitno trmasto je zavračal to vprašanje in se trudil, da ne bi mislil o kratkem srečanju na zapuščeni vrtni stezi. In vendar je čisto govoril sam sebi, posmehljivo in pikro:

„O, seveda, ti si res nepogrešljiv psiholog in popoln ljubimec. Bogve kje si staknil, da je ona iz vegetativnega sveta, poganski duh te dežele, da je neodkriti zlogod, ki ga je treba samo dvigniti. In spoznal si se vrednega, da se pripogneš. Na lepem se je pa vse obrnilo. Ona kleči kakor Izak, ko ga njegov oče Abraham hoče zaklati za žrtev, pa ga v zadnjem trenutku angel reši smrti. Da, tako je klečala. Ti si pa poleg nje igral Abrahama. Čestitam ti! Začel si igrati vloge v živih slikah z biblijsko vsebino in zglobo moralno in pobožno namero. Čestitam!“

Le dolgi sprehodi po starih gozdovih v okolici so ga lahko pomirjali in mu usmerjali misli drugam.

Tako sta ga neutešena želja in fantovska nečimrnost mučili nekaj dni, potem je tudi to prešlo. Pomirjal se je in pozabljal. Mimogrede je tudi poslej še videval vezilje na vrtu in med njimi sklonjeno Jelkino glavo, vendar se ni zmedel ne ustavljal, temveč jim je sproščeno in veselo vrzel kakšno besedo, katero je pobral tisti dan, in odšel, vedno nasmejan, dober in vihrav.

(Se nadaljuje)

za oddih in razvedrilo

Todor Vujasinovič:

LEPOTA

Gosta jutranja megla se je začela naglo redčiti. In potem — kot se pogostoma zgodi v planinah — se je kar na lepem vzdignila na krilih lahkega vetra. Začuden smo se znašli pred neznano vasjo, ki jo je obsevalo toplo sonce. Ta prekleta megla nas je izdala, ko smo jo najbolj potrebovali. In nič drugega nam ni preostalo, ko da ležemo za redko bodljikavo ograjo in se pogovarimo, kako in kaj.

Bili smo preznojeni, umazani, lačni in utrujeni. Že več dni smo se izmikali preganjalcem. Sinoči se nam je nekako posrečilo zabrisati sled za seboj — pomagali so nam dež, megla in neki pastirček.

Videli smo jih, ko so nedaleč od nas kadili. Šli so kot stekli psi, besni in trmast. Že to, da smo jim vsaj za nekaj časa ostali za hrbtom, nam je omogočilo, da smo se malo umirili in nehali sitnari drug nad drugim. Vsaj za kratek čas smo imeli priložnost premisliti, kam sedaj.

Sklenili smo, da pojdemo v novo smer — kakor se nam je najbolje zdelo. Opohtevali smo se skozi noč in goščavo, da bi čimveč pridobili na času. In ko sta se nam začela samozavest in upanje že vračati, nas je izdala megla, ki smo ji največ zaupali.

Vasi si nismo mogli ogledati, kot bi bilo potrebno. Ležala je na vrhu klanca, nedaleč od nas. Plot izza katerega smo laže opazovali, je bil tako redek in okrog njega tako čistina, da še počeniti nisi mogel — kaj šele, da bi stopil stran — ne da bi te opazili iz vasi. Med oprezovanjem smo znova začeli drug drugemu očitat, zakaj smo za nekaj časa legli — to sem bil svetoval jaz — in počivali, pa zakaj smo se mudili, ko si je najmlajši med nami popravljal raztrgano opanko. Iznenada pa se je zgodilo nekaj, kar nam je v hipu zavezalo jezike. Za živo mejo, tam od vasi, smo zaslišali glasove in klice, nato pa malo bliže glasove in korake. „Nekdo gre“, je rekel srednji in odpel varovalko na puškinem zapiracu.

„Ne streljaj brez potrebe“, sem ga opozoril in se še sam pripravil. Skušal sem se čimbolj približati živi meji. Še prej, ko sem znova legel, je na desni zašumelo grmičevje v plotu in na našo stran je skočilo mlado dekle. Začudeno je obstala pred nami, ki smo se imeli malone za izgubljene, in nas vse prevzela s svojo lepoto. Res, ta lepota nas je prevzela in prešinila kakor rezilo, ki zapusti neizbrisno sled.

Bržčas smo bili videti grozni. Preplašeno nas je gledala, bila je blede. Obstala je sredi žarkov jutranjega sonca in igre jesenskih barv, medtem ko so se zadnji oblaki megle izgubljali proti planini. Stala je pred nami v vsej svoji mladi lepoti, v vetru, ki se ji je zaganjal v krilo ter risal vitkost in lepoto njenega telesa. Male prsi so se ji dvigale od začudenja in strahu ter ji napenjale jopič.

Segla je z roko proti glavi, ko da bi se hotela skriti. Lepa, lahno sklonjena glava je bila podobna roži sredi polja. Gledala nas je s plašnimi očmi, ki so bile velike, svetle in vlažne. In prav iz njih je strah najprej izginil. V njih je zasijal smeh, ki je šinil z lahno rdečico čez blede lice proti kotom ustnic. Bilo nam je, ko da so te oči in smeh in vsa njena lepota in jutranje sonce in veter, ki se je poigraval z njenim krilom, razgnali vse naše skrbi in muke. Docela smo

ANEKDOTE

Kardinal Carpegna je bil velik jedec. Prišlo je pri papežu Inocencu XI., da se ljudje spričo tega iz njega norčujejo.

Tedaj je papež menil: »Kdor je, mora znati tudi kaj požreti!«

Ponoči ustavi na nekem uličnem vogalu možak drugega možkega:

»Denar ali življenje!«

»Neverjetno«, reče drugi, »jaz sem se hotel prav z isto prošnjo obrniti na vas!«

Filozofu Menedemosu (350—275 pr. n. š.) je nekdo rekel:

»Res je velika sreča imeti, kar si želimo.«

Menedemos na to:

»Veliko večja sreča je, kdor si ne želi, česar nima.«

pozabili na preganjanje in smrtno nevarnost, ki je prežala na nas. Ko da smo znova začutili življenje v sebi, v travi, v listju, v zraku in soncu. Pozabili smo na krvavo resničnost, ob kateri so se nam nekaj trenutkov prej do onemoglosti napenjali živci, zaradi katere smo sitnari in drug drugega dolžili, česar nismo bili krivi. Pozabili smo, da smo umazani od blata, preznojeni, lačni, da nas je napor skazil in da smo se malo prej zdeli temu dekletu kot nekakšne prikazni.

Zrli smo vanjo, lačni lepote in radosti. Ob njenem nasmeihu smo se še mi nasmehnili, vsi trije.

„Oh, kako ste me prestrašili, vrage“, je rekla s tihim, zvonkim glasom. Nasmeji ji je polagoma zginil z obraza in se neopazno spremenil v resnost, nenavadno za njeno mladost. V tem hipu se je edino ona zavedala, v kakšnem položaju smo.

„S čim te hrani mati, da si tako lepa“, je rekel najmlajši in se lahno dvignil. To je dejal nepričakovano in na glas, da smo se zdrznili in vznemirili spričo tega glasu.

Njegovo prostaško vprašanje me je razjezilo. Hkrati pa sem začutil, da se mi je rodila jeza iz podzavestnega ljubosumja. Srednji je menda to opazil, pa je vprašal: „Katera vas pa je to?“

Povedala je. Slišali smo že zanjo. Nekoč je bila naša, polje pa se je spridila. Pa kaj — za to se niti zmenili nismo.

„Čigava si?“ je nestrpnost vzkliknil najmlajši. Povedala mu je.

„Kaj poveš! Dekleta iz vaše hiše so bila vedno najlepša v našem kraju.“

„Res si zelo lepa“, sem se oglasil da pač nekaj rečem. „Pri nas doma imamo dekletce. Lepa je. Želim, da bi bila, ko bo zrasla, takako ti.“

„Kaj vam je“, se je razjezila. „Ko da ste znoreli. Mislite, da ne vem, kdo ste? Sinoči so vas preganjali pod našimi kolibami. Zdaj pa navaljujete name z neslanimi šalami.“

Za trenutek je umolknila in uprla zaskrbljene oči proti vasi, nato pa je potihno nadaljevala: „Tamle v vasi so, počivajo in jedo. Vsak hip se utegnejo odpraviti in nadaljevati pogon za vami.“

„Vseeno mi je, četudi umrem, samo da sem te videl, lepota“, je spet začel najmlajši. Oči so se mu radostno in brezskrbno smejale. Govoril je iskreno — to smo vedeli vsi, z dekletom vred. Toda vedla se je, ko

Sven Stolpe:

Obiskovalci

Sedel sem v svoji delovni sobi in čital neki časopis, ko je moja gospodinja odprla vrata in privedla nekega bledega možkega vznemirjenega pogleda:

— Polkovnik Holberg, — je najavila obiskovalca.

Vstal sem, se ljubeznivo nasmehnil in ponudil neznancu roko. Nisem vedel, ali se ta meni popolnoma neznani človek želi zavarovati pri kakšni zavarovalnici ali je prišel na zaseben obisk.

— Kakšno krasno vreme v tem letnem času, — sem pričel.

Spustil je časopis na kolena in me pričel meriti s steklenim pogledom, nato pa je vprašal:

— Ali ste kaj rekli?

— Rekel sem, da je krasno vreme za ta letni čas, — sem ponovil, — sicer je še malo hladno, vendar jasno in sončno.

— Zdi se, da ste razpoloženi za čekanje, — je dejal možakar, — ker ste nervozni in se ne morete koncentrirati na branje. Nerveze ne razumem, ker sploh ne vem, kaj so živci.

Nadaljeval je z listanjem po časopisu.

„To postaja vedno bolj čudno“, sem pomislil.

Moja gospodinja je ponovno na stečaj odprla vrata in privedla neko žensko in nekega dečka, ki je imel v rokah ogromen balon.

Oba sta sedla in ženska se mi je nasmehnila, nato pa je rekla:

— Veste morala sem mu kupiti balon. Tako je jokal, da sem ga hotela prelatiti sredi ulice. Smešni so ti baloni mar ne? Ko

da ni slišala njegovih besed. „Čimprej morate od tod. Jaz pojdem na ono stran njive, vi pa se stisnete k plotu za menoj do tistih grmov. Če jih bom opazila, se bom sklonila, ko da popravljam opanko.“

In lahkočno kakor prej se je zavihtela čez plot. Mi pa smo k tlom sklonjeni krenili za njo, v zavetju redkega grmičevja.

Ko smo se čez nekaj časa znašli v gozdu, je dekle pokazala z roko proti severu.

„Tam so Rudine. Oni mislijo, da ste šli v to smer“, je rekla. „Govorili so, da pojdejo tja za vami. Ne vem kaj bi bilo bolje za vas, menim pa, da vam najbolj kaže oditi tod“, je dejala in pokazala proti severu.

„Ko se vse to konča, te bom poiskal, veš“, se je nasmehnil najmlajši. „Jaz nisem iz te vasi. Tu vas ne marajo. Mi smo se zatekli k teli. Švabi so nam požgali dom. Moji bratje so v neki vaši brigadi.“

„Vem, kako je s tvojimi domačimi. Brž ko si povedala, čigava si, sem vedel.“

„Tudi jaz te bom poiskal“, je rekel srednji, ki je najbolje poznal te kraje.

„Tudi jaz pridem, prav zagovalo“, sem smehljal se dodal. In vsi štirje smo se za-

Peter Haselbach:

Ljubezenska potegavščina

Švignila je na kolesu mimo mene kakor čudovit privid. Na sebi je imela rdečo jopico, nenavadno svetle lase in velike modre oči. Mimogrede mi je vrgla pogled, se za spoznanje nasmehnila in izginila kakor privid. Ko sem se ozrl, sem videl samo še rdečo jopico in čudovite svetle lase.

Stanoval sem v predmestju in se vozil s kolesom v tovarno kjer sem bil inženir. Prijetno dekle! Ali jo bom še kdaj videl?

Zvečer nisem mogel takoj zaspati. Mislim sem na dekle, ki sem jo po naključju srečal. Sicer pa, ali ni vseeno: gotovo ima že zaročenca, če ni celo poročena! Razen tega pa to niti ne bi bila ljubezen na prvi pogled, marveč nekakšna ljubezen na deseti del sekunde. Toliko je namreč trajalo najino srečanje. Torej, stari fant, potolaži se.

Na delo sem hodil ob osmih zjutraj. Včeraj sem jo srečal deset minut pred osmo. Toda danes sem bil že ob sedem in četrta na križišču in jo čakal. Čakal sem rdečo jopico, svetle lase in komaj opazen nasmešek.

Bilo je točno deset minut pred osmo, ko je švignila mimo. Znova pogled modrih oči izpod dolgih trepalnic. Zopet komaj opazen nasmešek — in v trenutku je ni bilo več.

Naslednji dan je deževalo. Kljub temu sem bil pol ure prej na križišču. Toda nič se ni zgodilo. Razen, da sem zamudil službo in imel mokro v čevljih. Čevlji so mi namreč puščali

sem bila majhna, so stali komaj groš, zdaj pa stanejo nekaj kron. Pa kaj hočemo, takšno je življenje. Tem balonom smo rekli „kruleča svinja.“

— Seveda, seveda, — sem pričel, — ampak ali bi bili tako prijazni in bi mi povedali, kaj lahko za vas storim?

V tem hipu je dečko izpustil zrak iz napihnjenega balona. Zaslišalo se je zategnjen, glasno kruljenje. Polkovnik Holberg je odskočil pol metra kvišku — kljub njegovi izjavi, da ne ve, kaj so živci.

— Gospodična Linde, — je najavila gospodinja in privedla neko obilno plavalasko, ki se je na glas hihitala.

— Oh, kakšen zlat fantek! — je dejala plavalaska in se radovedno ozirala. — Jaz prihajam vsake tri mesece na temeljit pregled. Saj poznate tisto: „Bolje je preprečiti kot zdraviti...“

Pomislil sem, da je skrajni čas, da nekaj ukrenem; sklenil sem, da bom imel kratek nagovor. Dvignil sem se in pričel:

Gospo in gospodje... državljani in državljanke... seveda sem zelo srečen, da vas vidim, ampak hkrati bi vas želel zaprositi, da mi poveste, kaj vas je privedlo k meni, kajti danes imam izjemoma zelo mnogo dela...

Tedaj je moja gospodinja pomolila glavo skozi vrata in mi dala znak, naj pridem ven. „Kličejo vas na telefon“, je rekla in odšla v drugo sobo.

— Tukaj psihiater doktor Andersen, — se je zaslišal glas skozi slušalko, — oprostite, ker vas vznemirjam, ampak zdi se, da je moja nova firma neki zmedenec pritril na napačna vrata. Upam, da ni na vaša...

smejali. Toda mislim sem čisto resno, da bom storil, kar sem dejal.

Poslovili smo se in se ji zahvalili. Ko smo zagazili v hosto, smo se vsi trije kar na lepem ustavili in se ozrli. Gledali smo za njo. Lahkočno je stopala in se prijetno zibala v bokih. Nenadoma pa je obstala, ko da bi hotela nekaj pobrati. Počasi se je obrnila proti nam in dvignila roko. Vedeli smo, da je to namenjeno nam. Nato je izginila za plotom in nismo je več videli.

Brž smo stopili naprej. Zaslišali smo glasove iz vasi. Preganjanci so se odpravili na pot.

Tihi in zamišljeni smo hiteli dalje. Sam ne vem zakaj — čutil sem, da tudi tovariša, kakor jaz, mislita nanjo.

Okrog poldne smo se ustavili. Najmlajši je rekel:

„Ko se vse to konča, jo bom res poiskal, boste videli!“

Bil je mlad in bolj vztrajen od naju. Zavedala sva mu. Naslednjo noč je padel nad neko umazano žabjo lužo, lačen, prezebel, onemogel. Midva sva ostala živa, a je nista poiskala.

vodo. Dekle se je gotovo odpeljalo s tramvajem.

Naslednji dan je zopet sijalo sonce. Bil sem na svojem starem prostoru. Sonce — in ona!

— Dobro jutro, — sem jo pozdravil, ko se je peljala mimo. Komaj opazno je prikimala, me pogledala in že je ni bilo več.

In tako je šlo teden dni. Šele potem mi je odzdravila:

— Dobro jutro!

Vsako noč sem premišljeval o tem, kako naj bi se spoznal z njo, kako naj bi začel razgovor. Nekajkrat sem že celo mislil, da bi se peljal za njo in videl kje dela. Toda za to ni bilo časa. Vedno se je pripeljala točno deset minut pred osmo, a jaz sem moral biti ob osmih v službi. In nenadoma mi je kanilo v glavo nekaj boljšega.

Ko sem prihodnje jutro videl, da se mi približuje, sem enostavno izpustil zrak iz zračnice in ko je pripeljala do mene, sem jo ustavil z dvignjeno roko:

— Oprostite, ali imate morda zračno tlačilko? Popustila mi je guma na zadnjem kolesu...

Dekle se je nasmehnilo in pokazalo dve vrsti belih zob.

— A res? Žal, nimam. Toda tam, poleg vas, leži ena. Da ni morda vaša?

In res. Tako nespretno sem jo vrgel v travo, da se je vsa bleščala v zgodnjem soncu. Torej, potegavščina ni uspela, dekle se je odpeljalo, jaz pa sem se osmešil.

Naslednji dan me je vprašala, razumljivo, mimogrede:

— No, kako je z vašo tlačilko?

Ponoči sem dolgo premišljeval in se slednjič odločil, da bom naredil — atentat. Da, atentat na kolo. Dekle mi je namreč že pri prvem srečanju zmešala pamet.

Naslednji dan sem točno deset minut pred osmo, potem ko sem si dobrodu oglel cesto kjer se je navadno peljala, potegnil iz hlače žepa škatljico s kratkimi in ostrimi žeblički in jih posul po cesti. Trepetal sem ob misli, da se ne bi pred njo pripeljal kdo drugi. Na srečo ni bilo nikogar, razen prav nje. Zapeljala je naravnost na žebličke. Gume so treščile in zacvilile, a ona je skočila s kolesa.

— Joj, — je zinila — In prav danes moram biti točno ob osmih v pisarni, ker mi bo šef diktiral! Prav danes se mi je moralo pripetiti!

— Imam, res je, možko kolo, lahko vam ga posodim.

— Kaj boste pa vi?

— Ah, nič, lahko malo zamudim. A zvečer bi pripeljal vaše kolo popravljeno na vaš dom?

Dekle je pogledalo na uro, skomignilo z rameni:

— Najlepša hvala.

Nato je napisala svoj naslov na list papirja in rekla:

— Drži. Ob sedmih.

O

Ko sva se čez pol leta poročila, mi je ob prvi priložnosti rekla:

— Veš, tisto z žeblički ni bilo slabo. Toda ne bi ti jih bilo treba raztrositi ob tako sončnem dnevu. Že od daleč sem jih zagledala, kako so se bleščali na asfaltu. Toda jaz sem namerno zavozila nanje...

— Na — mer — no? ... sem zajecjal.

— Seveda, namerno! Kaj je v tem tako nenavadnega? Kako pa naj bi ti drugače dala svoj naslov?!

Dunajska „Revija na ledu“ z novim programom:

„Festival ljubezni“

V času od 6. do 18. februarja 1963 bo svetovno znana dunajska »Revija na ledu« železničarje gostovala v celovški velesejski hali. Priprave za to gostovanje so že v teku in so prireditelji navezali stike z vsemi potobvalnimi uradi, avtobusnimi podjetji in drugimi pristojnimi činitelji, da bi zagotovili rekorden obisk posameznih predstav tega znanega ansambla. Prizadevajo se, da bi v dneh gostovanja vozili v Celovec posebni vlaki in avtobusi iz vseh krajev Koroške, Vzhodne Tirolske, Štajerske, Solnograške, pa tudi iz severnih predelov Italije od Trsta do Trbiža in iz Jugoslavije predvsem iz Zagreba, Celja, Maribora, Ljubljane in Jesenic.

Zanimanje za »Revijo na ledu« je zelo veliko in prihajajo v Celovec že zdaj prijave posameznikov kakor tudi celih skupin. Predvsem v severnih krajih sosedne Slovenije je že doslej prijavljenih nad 3000 obiskovalcev, medtem ko se je zadnjih predstav revije udeležilo iz Slovenije le okoli 1000 oseb.

Dunajska »Revija na ledu« se bo tudi tokrat predstavila z novim programom in bo pod skupnim naslovom »Festival ljubezni« z več kot 60 sodelujočimi tudi v Celovcu pokazala višje drsalne umetnosti, ljubkosti, lepote in razkošne opreme. S tem bo Celovec spet za nekaj dni privlačna točka za mednarodno publiko.

RADIO PROGRAM

RADIO LJUBLJANA

Poročila: 5.05, 8.00, 10.00, 13.00, 15.00, 22.00, 23.00, 24.00.

Oddaja na srednjem valu 327,1 — 257 — 212,4 — 202 m
UKV frekvence 96,5 — 92,9 — 94,1 — 88,5 — 97,9 MHz

Dnevne oddaje: 5.00 Dobro jutro — 5.10 Nekaj domačih — 8.25 Zabavni kaleidoskop — 10.15 Od tod in ondod — 12.15 Kmetijski nasveti — 12.25 Melodije ob 12.25 — 16.00 Vsak dan za vas — 18.00 Aktualnosti doma in v svetu — 19.05 Glasbene razglednice — 19.30 Radijski dnevnik.

Sobota, 15. 12.: 6.30 Napotki za turiste — 8.35 Resne in šaljive od domačih skladateljev — 9.25 Zveneče kaskade — 9.45 Igra pihalni orkester — 12.15 Poje Planinski oktet — 12.30 Chopinov klavirski trio — 13.15 Zabavna glasba — 13.30 Od južnoameriških pamp do madžarske puszte — 14.35 Voščila — 15.15 Zabavni kaleidoskop — 18.45 Naši popolniki na tujem — 20.00 Nova v študiju 14 — 21.00 Za konec tedna: ples!

Nedelja, 16. 12.: 8.00 Mladinska radijska igra — 9.05 Mendelssohn in Sibelius — 10.00 Še pomnite, ljubitelji... — 11.50 Sto taktov za dober tek — 12.05 Voščila — 13.30 Za našo vas — 14.00 Koncert pri vas doma — 14.15 Voščila — 15.15 Trikrat pet — 15.30 Z glasbenimi zvoki iz 20. stoletja v 18. stoletje — 16.20 Orglice s popevkami in prijetnimi melodijami 17.05 Instrumentalni intermezzo — 18.20 Vedri zvoki — 18.30 Športna nedelja — 20.00 Izberite svojo melodijo.

Ponedeljek, 17. 12.: 8.05 Zborovske priredbe popularnih skladb — 8.25 Vedra glasba za dobro voljo — 9.55 Za mlade radovedneže — 9.45 Peljati minut ob zvokih Kmečke godbe — 10.55 Vsak dan nova popevka — 12.15 Pesmi iz Makedonije — 12.30 Zabavni orkestri — 13.30 Popovke ulice — 14.25 Ljubljanski operni pevci v popularnih operah — 14.35 Voščila — 15.15 Ob zvokih zabavne glasbe — 17.40 Ritmi iz Copacabane — 18.10 Pisana baleta veselih napevov — 18.30 Poje Komorni zbor iz Maribora — 20.00 Filharmonični koncert.

Torek, 18. 12.: 8.05 Arije iz starih oper — 8.35 Nekaj glasbe ob delu — 9.25 Majhni ansamblji v plesnem ritmu — 9.45 Poje Akademski oktet — 10.55 Vsak dan nova popevka — 12.15 Trio orglic Andreja Blumauerja — 12.30 Zabavni kaleidoskop — 14.35 Venček narodnih in domačih napevov — 15.15 Ob zvokih zabavne glasbe — 15.30 V torek nasvidenje — 17.05 Koncert po željah — 18.45 Ljudski parlament — 20.00 Sprehod po Dunaju s pianistom Georgeom Feyerjem — 20.15 Radijska igra — 21.40 Plesna glasba.

Sreda, 19. 12.: 8.05 Od uverture do kola — 8.55 Pisani svet pravljic in zgodb — 9.25 Zabavni kaleidoskop — 10.25 Godalni trio Petra Slojanoviča — 10.45 Clovek in zdravje — 12.15 Ansambel Srečka Dražila igra slovenske narodne pesmi — 13.30 Pol ure v vedrem tonu — 15.15 Ob zvokih zabavne glasbe — 17.05 Začevna era v glasbenem življenju Hrvaške — 18.25 Pesmi in plesi iz Južne Amerike — 18.45 S knjižnega trga — 20.00 Za ples in razvedrilo.

Četrtek, 20. 12.: 8.05 Vlaške pesmi za zbor in klavir — 8.20 Sedem pevecov, sedem popevk — 10.55 Vsak dan nova popevka — 12.15 Veseli planšarji so v gosle — 12.30 Plošča za ploščo — 13.30 Odmevi iz starih časov — 14.05 V paviljonu zabavne glasbe — 14.35 Voščila — 15.15 Ob zvokih zabavne glasbe — 15.30 Turistična oddaja — 17.05 Glasbena križanka — 18.10 Večerni ples — 20.00 Četrtek večer domačih pesmi in napevov — 20.45 Operni intermezzo — 21.00 Literarni večer.

Petek, 21. 12.: 8.40 Igra trio Dorka Skoberneta — 9.45 Trio Slavka Avsenika — 10.15 Iz opere »Evgenij Onegin« — 12.15 Poslušajmo dobre znanke iz Celja — 13.30 Z melodijami čez drn in strn — 14.35 Pesmi in plesi jugoslovanskih narodov — 15.15 Napotki za turiste — 15.20 Ob zvokih zabavne glasbe — 17.05 Na domači grudi... — 18.10 Ob glasbenem avtomatu — 18.30 Domače melodije — 18.45 Iz naših kolektivov — 20.00 Zabavni orkester Mantovani — 20.15 Tedenski zunanje-politični pregled — 21.15 O morju in pomorščakih.

RADIO CELOVEC

I. PROGRAM

Sobota, 15. 12.: 8.00 Otroški zbor radia Celovec — 8.15 Orkestrski koncert — 14.15 Pozdrav nate — 15.30 »Večne ceste«, roman — 16.00 Iz vsah dalin zveni... — 16.30 Za delavno ženo — 17.00 Glasba za zabavo — 19.00 Popevke — 20.15 »Castor in Pollus«, baletna opera.

Nedelja, 16. 12.: 7.00 Majhen jutranji koncert — 8.05 Kmečka oddaja — 9.05 Orkestrski koncert — 11.00 Dunajski zajtrk z glasbo — 13.00 Operni koncert — 14.30 Pozdrav nate — 17.05 Plesna glasba ob petih — 18.30 Samo veselje z glasbo — 19.45 Godba na pihala — 20.10 »Baročni kondukti« — 21.10 Slavnostni tedni v Berlinu.

Ponedeljek, 17. 12.: 8.15 Knjige za božično mizo — 8.30 Orkestrski koncert — 15.15 Posebej za vas — 15.45 Koroški knjižni kotiček — 16.00 Glasba zate — 17.10 Popoldanski koncert — 18.25 Za vas? Za vse! — 18.35 Mladina in film — 19.00 Vesel božič vsepovsod — 20.15 In kaj menite vi? Vsakodnevni problemi — 20.30 Rumeni

ponedeljek — 21.15 Staroavstrijska slikanica — 21.45 Glasbene specialitete.

Torek, 18. 12.: 8.00 Zveneči jutranji pozdrav — 8.15 Jutranji koncert — 14.45 Ljudstvo in domovina — 15.00 Posebej za vas — 15.30 Komorna glasba — 16.00 Glasba zate — 17.10 Koncert pri kavi — 18.35 Novosti na knjižnem trgu — 19.00 Srečna Avstrija — 20.15 »Majorca Grandmoorea zadnji strel«, slušna igra — 21.30 Plesna glasba.

Sreda, 19. 12.: 8.00 Zveneči jutranji pozdrav — 8.30 Orkestrski koncert — 15.00 Glasba za mladino — 15.45 Knjige za božično mizo — 16.00 Glasba zate — 17.10 Popoldanski koncert — 18.15 Pomoč vsakda potrebuje — 19.00 Popevke — 20.15 Schubert — Bruckner — Mahler.

Četrtek, 20. 12.: 8.00 Zveneči jutranji pozdrav — 14.45 Ura pesmi — 15.15 Koroški knjižni kotiček — 15.30 Posebej za vas — 16.00 Glasba zate — 17.10 Popoldanski koncert — 18.05 Mladinska oddaja — 20.15 Od dežele do dežele.

Petek, 21. 12.: 8.00 Zveneči jutranji pozdrav — 8.30 Orkestrski koncert — 15.00 Komorna glasba — 16.00 Glasba zate — 17.10 Koncert pri kavi — 18.00 Obisk pri koroških godbah na pihala — 20.15 Halo! Tenagerji! — 21.00 Glasba.

II. PROGRAM

Poročila: 6.00, 7.00, 8.00, 13.00, 17.00, 19.00, 22.00

Dnevne oddaje: 6.10 Z glasbo v novi dan — 9.00 In 10.00 Soliska oddaja — 11.45 Oddaja za podeželje — 12.03 Avtomobilisti med potjo — 15.00 Soliska oddaja — 17.30 Reporterji med potjo — 19.20 Kaj slišite danes zvečer — 20.10 Pogled v svet

Sobota, 15. 12.: 8.20 Glasba na tekočem traku — 9.45 Zabavni zvoki — 11.00 Ljudske viže — 13.30 Agrarna politika — 14.00 Glasba ne pozna meja — 15.15 Non-stop-glasba — 16.30 Popevke se vrstijo — 17.10 Iz parlamenta — 17.40 Ljudstvo in dežela — 19.10 Oddaja vicekanclerja — 20.00 Vseh devet!

Nedelja, 16. 12.: 7.05 Godba na pihala — 8.15 Kaj je novega? — 10.15 Dunajski zajtrk z glasbo — 11.00 Koncert dunajskih filharmonikov — 13.10 Za avtomobiliste — 14.10 Vesele viže — 15.00 Vesela potja, veselo igranje — 16.20 Non-stop-glasba — 18.00 Melodije, ki jih ne pozabimo — 19.10 Teden dni svetovnih dogodkov — 19.30 Melodije in ritmi — 20.00 »Vsem v tolažbo to pelje iz misljenosti...« — 21.18 Na lepi modri Donavi.

Ponedeljek, 17. 12.: 8.10 Glasba na tekočem traku — 9.35 Iz ustvarjanja velikih mojstrov — 11.00 Majhen popoldanski koncert — 13.30 Za prijatelja opernih melodij — 14.25 Sodobni avstrijski komponisti — 15.30 Zaljubljene gosli — 16.00 Otroška ura — 17.10 Kulturne vesti — 17.40 Oddaja za žene — 18.00 Popevke — 19.15 Bilo je nekoč v Avstriji — 19.30 »Somrak bogov«, Wagnerjeva opera.

Torek, 18. 12.: 8.20 Prosimo, prav prijazno — 11.00 Za ljubitelja resne glasbe — 13.30 Znanj orkestri — 16.30 Življenje se začne pri šestdesetih — 17.15 Znanje za vse — 17.15 Esperanto — 18.00 Dobro razpoloženi — 20.00 Robert Stolz dirigira filharmonike iz Berlina — 21.00 Glasba zate in zame.

Sreda, 19. 12.: 7.20 Jutranja glasba — 8.10 Glasba na tekočem traku — 9.35 Iz ustvarjanja velikih mojstrov — 13.30 Za prijatelja opernih melodij — 14.15 Sodobni avstrijski komponisti — 15.30 Mali orkester radia Dunaj — 16.30 Koncertna ura — 17.40 Hišni zdravnik — 18.00 Popevka — 20.00 Klavir v ritmu — 21.10 Seine — Donava.

Četrtek, 20. 12.: 8.10 Prosimo, prav prijazno — 11.00 Za ljubitelja resne glasbe — 13.30 Glasba Josepha Haydna — 14.15 Znanj orkestri — 15.30 Zveneči mozaik — 16.30 Koncertna ura — 17.40 Oddaja za žene — 18.00 Popevke se vrstijo — 19.30 Musik aux Champs Elysees.

Petek, 21. 12.: 7.20 Jutranja glasba — 8.10 Glasba na tekočem traku — 9.35 Iz ustvarjanja velikih mojstrov — 11.00 Popoldanski koncert — 13.30 Za prijatelja operne glasbe — 14.15 Sodobni avstrijski komponisti — 15.30 Glasba Nica Dostala — 16.00 Otroški oder — 16.30 Glasbeni sestanek — 17.15 Znanje za vse — 18.00 Vsakodnevna zabavna glasba — 19.30 Slušna igra — 21.25 Tretje znamenje.

Slovenske oddaje

Sobota, 15. 12.: 9.00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca — 18.25 Na dom obujaj mi spomin...

Nedelja, 16. 12.: 7.30 Duhovni nagovor. S pesmijo pozdravljamo in voščimo.

Ponedeljek, 17. 12.: 14.15 Poročila, objave. Pregled sporeda. Žena in dom. 10 minut za športnike — 18.00 Dober večer našim malim poslušalcem.

Torek, 18. 12.: 14.15 Poročila, objave. Iz ljudstva za ljudstvo.

Sreda, 19. 12.: 14.15 Poročila, objave. Kar želite zaigrati.

Četrtek, 20. 12.: 14.15 Poročila, objave. Iz življenja živali.

Petek, 21. 12.: 14.15 Poročila, objave. Od petka do petka po naših krajih in pri naših ljudeh. Domače pesmi. Hišna imena v okolju nekdanje humberške graščine na Koroškem.

An Weihnachten denken - Freude schenken!

Samstag, 15. und 22. Dezember, ganztägig geöffnet!

Hauspantoffel			
Porogummisohle, in allen Größen			22.—
Japanische Damen- und Herrenhemslip			
Chromledersohle, in allen Größen			42.—
Twist-Slipper			
in allen Größen und Farben, Chromledersohle			42.—
Damen-Pelzschuhe			
alle Größen, Gummisohle	175.—	165.—	139.—
Herren-Pariser-Schuhe			
schwarz mit Porogummisohle, alle Größen			139.—
Damen- und Herren-Apresski-Schuhe			
Velour: schwarz und braun,		98.—	87.—
Filz: schwarz und braun		87.—	69.—

Strumpfsonderangebote:

Weihnachtspackung			
3 Paar Damenperlon I. Wahl, nahtlos			49.—
Damen-Perlonstrümpfe			
I. Wahl, nahtlos		ab	8.50

ZAHLUNGSERLEICHTERUNG DURCH GARA-KUNDENKREDIT

KLAGENFURT, Bahnhofstraße 37

Ta teden vam priporočamo:

Lepo knjigo - praznično darilo

Ko boste izbirali darila za praznike, ne pozabite, da je najlepše darilo za vsakogar in za vsako priložnost — knjiga. Tukaj vam navajamo le nekaj primerov iz bogate zaloge:

- Dostojevski: **BESI**, roman v treh delih, 916 str., pl. 102 S
- Charles de Coster: **ULENSPIEGEL**, posebno lepo opremljena in bogato ilustrirana knjiga, 808 str., pl. 138 S
- John Galsworthy: **ZADNJE POGlavJE**, zbirka treh romanov »Dekle čaka«, »Cvetoča divjina« in »Čez reko«, 848 str., pl. 115 S
- Halldor Laxness: **LUČ SVETA**, mojstrovina nobelovega nagradjenca, 620 str., pl. 64 S
- Tolstoj: **ANA KARENINA**, eden najlepših romanov vseh časov in vseh književnosti, dve knjigi skupno 840 str., ppl. 140 S
- Mimi Malenšek: **TEMNA STRAN MESECA**, roman iz zadnje vojne, 592 str., pl. 78 S
- Nikos Kazantzakis: **KAPITAN MIHALIS**, roman o boju Krete za svobodo, 572 str., ppl. 45 S
- David Herbert Lawrence: **ZALJUBLJENE ŽENE**, delo enega največjih angleških književnikov našega stoletja, 612 str., ppl. 83 S
- Dostojevski: **IDIOT**, roman v štirih delih, 816 str., pl. 100 S
- Theodor Plievier: **BERLIN**, zadnje poglavje druge svetovne vojne: poraz nacistične Nemčije, 500 str., polusnje 95 S
- Norbert Fryd: **KARTOTEKA ŽIVIH**, pretresljiva zgodba nemškega koncentracijskega taborišča, 400 str., pl. 48 S

„Naša knjiga“, Celovec, Wulfengasse